FOTOAJAKIRI / ESTONIAN PHOTO MAGAZINE

POSITIIV

32 / 2018 KEVAD / SPRING

ANDRES TEISS, ANNELA SAMUEL, ANTTI SINITSYN, GUSTAV GERMAN, KAROLIN KRUUSE, LAURA ARUM-LÄÄTS, LY LESTBERG, MAARJA MÄEMETS, MARILYN PIIRSALU, OLEG SHVAIKOVSKY

Liis Treimann
Foto seeriast „Nähtamatu põlvkond". 2017
Photo from the series *Invisible Generation*. 2017

Tavaline päev

EVERYDAY

Hea Positiivi lugeja

Pikaajalised dokumentaalfotograafia projektid nõuavad uurija kannatlikku meelt, teemasse süvenemise oskust ning valmisolekut leida iga päev aega mõtte- või pildistamistööks. Dokumentaalfotograafiks kasvamine pole lihtne. Annika Haas kutsus Soomest appi tegusa dokumentalisti Hannamari Shakya aastast dokumentalistikakursust juhendama ja intervjueeris koolitusel osalejaid.

Ly Lestbergi loomingus on kesksel kohal inimeseks olemisega kaasnevad eksistentsiaalsed teemad. Kunstnik pöörab pilgu tagasi ja mõtiskleb, kuidas ta on oma pikal loometeekonnal sujuvalt liikunud fotolavastustest argikoreograafia ehk igapäevaelu toimetamiste-liikumiste jäädvustamiseni.

Klaasikunstnik Maarja Mäemets jagab lugejaga oma kirge klaasi, fotograafia ja vabasukeldumise vastu.

Antti Sinitsyn on võlutud Väike-Õismäe tornmajadest. 1980. aastatel rahvamajanduse saavutuste näituse tellimusel loodud Väike-Õismäe parkasum on maailma kultuuripärand 1972. aasta Pariisi konventsiooni ja Euroopa arhitektuuripärand 1985. aasta Granada konventsiooni mõistes.

Maailmas on maagilisi kohti, kus on alguse saanud legendid ja piiblilood. Karolin Kruuse käis Palestiinas Sebastia külas ja leidis müüri, mille ääres armastas puhata Ristija Johannes.

Oleg Shvaikovsky tõi Kuuba-reisilt kaasa mälestused muretutest naeratavatest kohalikest, kes ei lase end häirida vaesevõitu elust ega tarbekaupade defitsiidist.

Laura Arum-Lääts räägib, miks ta jumaldab Photoshopi ja kuidas sünnivad tema fotolavastused.

Graafik Marilyn Piirsalu võlus oma stuudio aknast välja vaadates ühest tavalisest talvisest pärastlõunast maagilise minimalistliku video.

Tänavafotograafid märkavad ja jäädvustavad linnaelu, mida me ise näha ei oskaks. Andres Teissi jagab meiega naljakaid, liigutavaid või mõtlemapanevaid argihetki.

Fotomuuseumis oli põhjalik tagasivaatenäitus kauaaegse fotoreporteri Gustav Germani loomingust „Pressifoto 1957–1967". „Aasta pressifoto 2017" võidutööd on aga jäädvustanud mulluseid olulisi juhtumeid ja sündmusi.

Inspireerivat fotoelu soovides
Kristel Schwede
Positiivi väljaandja ja peatoimetaja

Dear Positiiv Reader

Long-term documentary photography projects require a researcher's patience and a willingness to find time each day to think or take pictures. Annika Haas asked a professional working with documentary photography and film, Hannamari Shakya from Finland, to lead a one-year documentary course, and interviewed the participants.

The creations of Ly Lestberg have always focused on existential topics related to being human. Lestberg reflects on her long and active creative journey, which seamlessly took her from staging photos to everyday choreography, i.e., capturing the goings-on of everyday life.

Glass artist Maarja Mäemets shares her passion for glass, photography and freediving with the reader.

Antti Sinitsyn is captivated by the tower blocks of Väike-Õismäe. This park neighbourhood in Tallinn, commissioned in the 1980s by the Exhibition of the People's Economic Achievements, is cultural heritage.

There are magical places in the world where legends and biblical stories have their beginnings. Karolin Kruuse travelled to Palestine, to the village of Sebastia, and found a wall beside which John the Baptist loved to rest.

Oleg Shvaikovsky returned from a trip to Cuba with memories of locals smiling without a worry or trouble in the world. They do not let poverty or a shortage of consumer goods get in their way.

Laura Arum-Lääts speaks about her worship of Photoshop and the genesis of her photo staging exercises.

Graphic artist Marilyn Piirsalu, looking out of her studio window, produces magic and minimalistic video out of an ordinary winter afternoon.

Street photographers collect city life; they notice and capture things we cannot see. Andres Teissi shares some funny, moving or thought-provoking everyday moments with us.

The photo museum gallery showcased a thorough retrospective exhibition of the creations of the long-serving photo reporter Gustav German, Press Photography 1957–1967. The winning projects from the Press Photo of the Year 2017 competition captured incidents and events from the past year.

Wishing you an inspiring photo life
Kristel Schwede
Publisher and editor in chief

Sisukord
Contents

1
Tavaline päev
EVERYDAY
Kristel Schwede

8
Dokumentaalfotograafiks saamise okkaline tee
BECOMING A DOCUMENTARY PHOTOGRAPHER IS A DIFFICULT ROAD
Annika Haas

Esikaas / Cover
Foto / Photo: Annela Samuel
Salajase linna lood / The Stories of Secret Town. 2017

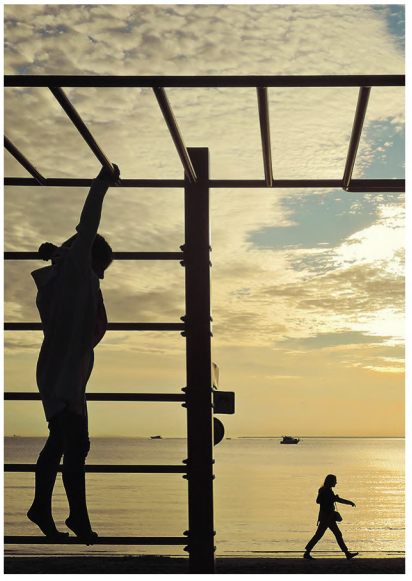

Tagakaas / Back cover
Foto / Photo: Ly Lestberg
Õhtud on siin vaiksed. 2017
The Evenings are Quient Here. 2017

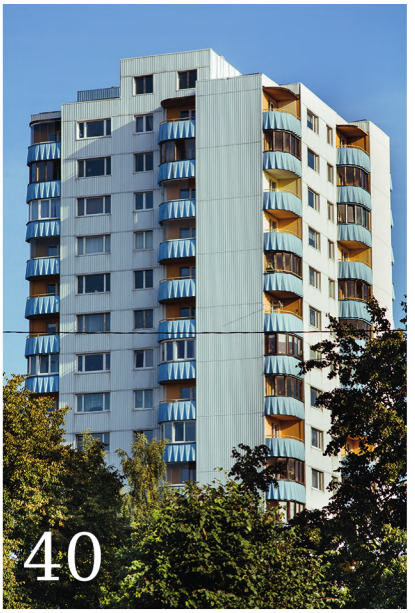

Foto: Antti Sinitsyn
Väike-Õismäe. 2017

22
Ly Lestberg, argikoreograafia kaardistaja
LY LESTBERG, CARTOGRAPHER OF THE DAILY CHOREOGRAPHY
Fotod / Photos: Ly Lestberg
Küsis / Interview: Kristel Schwede

34
Inimtühjus. Keha kergus. Suur vaikus
WITHOUT PEOPLE. LIGHTNESS OF BODY. THE GRAND SILENCE
Fotod ja tekst / Photos and article: Maarja Mäemets

40
Väike-Õismäe tugipunktid
VÄIKE-ÕISMÄE STRONGHOLDS
Fotod ja tekst / Photos and article: Antti Sinitsyn

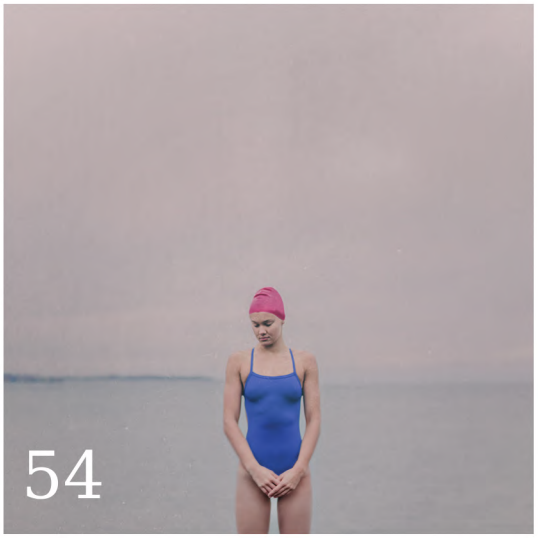

Foto: Laura Arum-Lääts. November. 2016

44
Müür
THE WALL
Foto ja tekst / Photo and article: Karolin Kruuse

46
Mööda Kuuba tänavaid
THROUGH THE STREETS OF CUBA
Fotod / Photos: Oleg Shvaikovsky
Küsis / Interview: Kristel Schwede

54
Reaalsuse imitatsioon väikese kõrvalekaldega
IMITATION OF REALITY WITH A SLIGHT TWIST
Fotod ja tekst / Photos and article: Laura Arum-Lääts

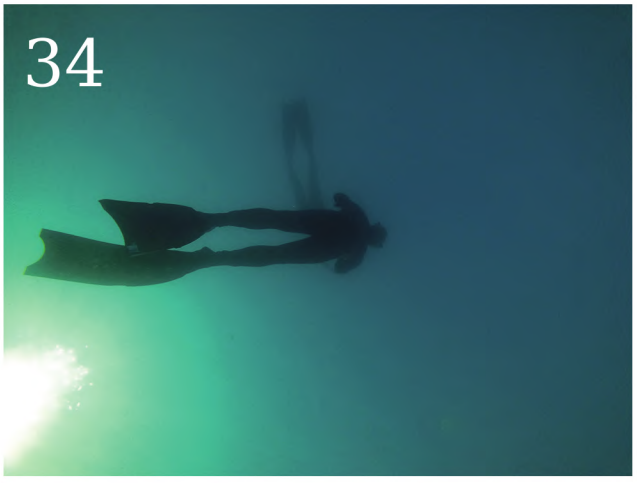

Foto: Maarja Mäemets

58
Uneskõndijad
SLEEPWALKERS
Video „Uneskõndijad" /
Video Sleepwalkers: Marilyn Piirsalu
Tekst / Article: Kadi Pajupuu

62
Olev. Tulev. Minev
BEING. COMING. GOING
Fotod / Photos: Andres Teiss
Küsis / Interview: Kristel Schwede

Foto: Andres Teiss. Ühte jalga. 2016

68
Gustav Germani pressifotod 1957-1967
GUSTAV GERMAN AND PRESS PHOTOGRAPHY 1957–1967
Fotod / Photos: Gustav German
Tekst / Article: Peeter Langovits

72
Aasta Pressifoto 2017
PRESS PHOTO OF THE YEAR 2017
Eesti Pressifotograafide Liit
Estonian Association of Press Photographers

76
Manfrotto ööfoto 2017
MANFROTTO NIGHT PHOTO 2017

GALERII **POSITIIV**

2018

KEVAD / SPRING

NÄITUSED GALERIIS POSITIIV

Exhibitions in gallery Positiiv

ANDRES TEISS
Olev. Tulev. Minev / Being. Coming. Going 20.03.-6.04.18
17.00 Tallinna Teisipäeva galeriide tuur / Tallinn Tuesday gallery tour 3.04.18
Taavi Tulev (heliinstallatsioon / sound installation), Tallinn Music Week 2018

Grupinäitus / Group Exhibition
ÜLE PIIRI / INSIDE THE BORDERS 16.-27.04.18

KRISTEL SCHWEDE
Enne ja pärast / Before and After. Mai-juuni / May-June

Roo 21a Tallinn 10611 Estonia positiiv.ee/galerii, info@positiiv.ee www.facebook.com/GaleriiPositiiv

Fookuskaugus 35mm · Ava F/4 · Säriaeg 1/320s · ISO 320

SP 24-70mm F/2.8 G2

STABIILSELT SUUREPÄRANE SOORITUSVÕIME PROFITASEMEL NORMAALSUUMIGA TAMRON SP 24-70MM F/2.8 DI VC USD G2

- Kiire ja vaikne USD autofookus ning värinastabilisaator kahe võimeka mikroprotsessoriga (Dual-MPU)
- Kolme tööreżiimiga VC pildistabilisaator tagab terava joonisega pildid 5 astme ulatuses ja igas olukorras
- eBAND nanovääristusega suurepärased optilised omadused
- Peensuseni lihvitud detailid ja ilmastikukindel disain
- Tugi peenhäälestuseks läbi Tamron Tap-in konsooli

Mudelid Canon ja Nikon kaameratele
Di: Sobib nii APS-C kui täiskaadriga kaameratele

EE
REGISTREERI KOHE TASUTA 5-AASTANE GARANTII
5years.tamron.eu

5

REGISTER NOW FOR FREE 5 YEAR WARRANTY
5years.tamron.eu

TAMRON

Hind 1399€
www.photopoint.ee

FOTOAJAKIRI **POSITIIV**

Telli endale või sõbrale!
Aastatellimuse hind Eestis on 24 eurot

positiiv.ee/tellimine

Foto: Vivian Ainsalu

ESTONIAN PHOTOMAGAZINE **POSITIIV**

One year subscription in Europe 48 EUR
in other countries 56 EUR

info@positiiv.ee

OÜ MEEDIARONG
Roo 21a Tallinn 10611 Estonia
info@positiiv.ee
www.facebook.com/FotoajakiriPositiiv

GALERII POSITIIV FOTONÄITUSED PELGULINNA PÄEVADEL

26.-27. mai 2018

Eve Kiiler

Oma Kolde kodud

Peeter Langovits

Märgid argielust. Pelgulinna aiad

GALERII POSITIIV
Roo 21a Tallinn 10611
positiiv.ee/galerii, info@positiiv.ee
www.facebook.com/GaleriiPositiiv

Dokumentaalfotograafiks saamise okkaline tee

BECOMING A DOCUMENTARY PHOTOGRAPHER IS A DIFFICULT ROAD

Annika Haas

Artikkel tutvustab 2017. aastal Eestis läbi viidud Soome dokumentaalfotograafi Hannamari Shakya kursusel valminud projekte, mida saab näha Dokfoto Keskuses 2018. a kevadel alates 6. aprillist. Koolitusel osalesid Annela Samuel, Helen Ree, Keili Tees, Liis Mäesalu, Liis Serk, Liis Treimann, Mailiis Ollino, Marje Eelma, Sander Ilvest ja Silvia Pärmann.

Dokumentaalfotograafia põhineb pikaajalistel projektidel ja kätkeb endas tervikliku loo jutustamist *storyline*'ina, mis on tuttavam meile filmikunstist. Lühidalt, sul peab fotograafina olema plaan, kuidas lugu piltidena üles ehitada. Võrdluseks olgu öeldud, et fotožurnalism keskendub rohkem dokumentalistika lühižanrile, milleks on erakorralise uudise (braking news) ilmestamine fotona. Ja kuna nüüdisaegse meedia märgusõnadeks on kiirus ja infokällus, siis me näemegi leheveergudel ja portaalides valdavalt dokumentalistika lühižanrilist varianti, uudisfotot. Pikki ja sisukaid fotolugusid ilmub tohutult harva. Ometi on selliste lugude jäädvustamine ja väärtus tuleviku seisukohalt ülitähtis. See on ajaloo kirjutamine pildiliselt ja ühiskondlikes asjades kaasarääkimine. Ent pikaajaliste fotolugude koostamine pole fotograafidele kerge tee. Sellise töö vilju saab maitsta alles väga pika aja möödudes, kuid seda magusamad need hiljem on.

Tänapäeva pildiline dokumentalistika on Eestis professionaalsel tasandil pea olematu. Et selle tähtsust Eestis veidigi suurendada, käisin juba mõned aastad jonnakalt peale Soome ühele entusiastlikumale dokumentaalfotograafia eestvedajale Hannamari Shakyale mõttega teha siin professionaalne pikaajaline kursus. Hannamari on seotud dokumentalistika õpetamisega Aalto ülikoolis ja andnud kaua välja maailma üht sisukamat fotodokumentalistika ajakirja Raw View (varem Photo Raw) (www.rawview.org/magazine). Tal on magistrikraad kunstis ja kultuuris, ta on õppinud ka fotožurnalismi, kirjandust ja dokumentaalfilmindust ning teinud ise filme. Hannamari: „Olen peamiselt ise lugude jutustaja, aga tahan ka teisi seda tegema panna, see on põhjus, miks ma õpetan. Meenub, et mõned aastad tagasi püüdsin otsida midagi Eesti dokumentaalfotograafia kohta, kuid ei leidnud peaaegu midagi. Vaid briljantne Juhan Kuus oma loominguga, kuid temagi tegutses väljaspool! Eestis on tugev kunstilise ja kontseptuaalse fotograafia suund, kuid dokumentalistikat siin akadeemilisel tasandil ei väärtustata, mis on viga."

This article introduces projects completed in Hannamari Shakya's photography workshop (2017). Photos will be exhibited at the Dokfoto Keskus (Centre for Documentary Photography) in spring 2018 (from April 6th). The participants are: Annela Samuel, Hannamari Shakya, Helen Ree, Keili Tees, Liis Mäesalu, Liis Serk, Liis Treimann, Mailiis Ollino, Marje Eelma, Sander Ilvest and Silvia Pärmann.

Documentary photography is based on long-term projects and entails telling a comprehensive narrative as a storyline, a concept we are more familiar with from cinema. In short, you as a photographer need to have a plan of how to construct your story from pictures. It should be noted for comparison purposes that photographic journalism focuses mainly on the short documentaries genre, i.e., illustrating breaking news stories with photos. And as speed and abundance of information are the keywords of modern media, the short documentary genre, i.e. news photos, is what we can mainly see in newspapers and in news portals. Long and meaningful photographic storylines are extremely rare. However, capturing such storylines is extremely valuable with a view to the future because it is writing history in pictures and having a say in social matters. Creating long-term storylines is not a simple task for a photographer. The fruits of your labour can be tasted only after a long time; however, when you do taste them they are all the sweeter for waiting.

Photographic documentary art is virtually non-existent at a professional level in today's Estonia. In pursuit of making this field more important, I have stubbornly been selling the idea of conducting a long-term course in documentary photography for professionals to one of the most enthusiastic propagators of documentary photography in Finland, Hannamari Shakya. Hannamari teaches documentary photo and film at Aalto University and has for some time been the publisher of one of the world's most content-rich journals in the field, Raw View (formerly Photo Raw) (www.rawview.org/magazine). She has a Master's degree in arts and culture and has studied and practiced photojournalism, literature and documentary film. Hannamari says, "I am mainly a storyteller, but I also want to help others tell stories too, and this is the reason I teach. I remember a few years back I was trying to find material on Estonian documentary photography and came up with

ANNELA SAMUEL
Salajase linna lood. 2017
The Stories of Secret Town. 2017

Kevadel 2017 algaski Tallinnas Tondi ateljees Eestis ainulaadne kursus. Kandideerijal tuli esitada visioon oma loost, mille kallal ta aasta jooksul töötab, ning näidata, kui motiveeritud ta on. Hannamari arvates on Eesti dokumentaalsete teemade osas, millele pühenduda, palju rikkam kui Soome: „Eesti on nii huvitav ja mitmekülgne maa. Teil on siiani tugevalt esil ajaloo erinevad kihid ja kontakt minevikuga. See on põhjus, miks ma tahan alustada ka ise projekti tegemist Eestis."

Ometi oli teemavalik eestlastest õpilastele üks keerulisemaid momente töö alustamisel, kuna selgus, et nii mõnigi polnud tegelikult aru saanud, millised eesmärgid ta endale oli püstitanud ja kas aeglase fotograafia töömeetod talle üldse sobib. Kohe alguses langes kursuselt välja nii mõnigi, kes ei suutnud tegelikult ära põhjendada, miks ta seda tööd asub tegema, kuhu ja mil viisil tahab jõuda.

Hannamari oma kogemustest Eesti õpilastega: „Esimene mulje oli suurepärane! Tundsin, et siinsed inimesed olid avatuma meelega, kui ma loota julgesin. Olid kohe innukad kuulajad ja õppijad, mis on alati oluline. Aasta jooksul koorusid iseloomud lahti. Ma nägin, kes on pühendunud, otsusekindlad ja dokumentaalfotograafiast tõeliselt huvitunud. On tavaline, et inimesed kaotavad vahepeal oma teema käest, kuid fotograafia ongi raske töö. Kui sa jääd enda mugavustsooni, siis ei saa tulemust. Pikaajaliste lugude tegemine nõuab enese fookustamist, kindlameelsust ja kirge. See ei ole igaühele. Kui asjaolud muudavad tööle keskendumise raskeks, siis inimesed väsivad, on segaduses ega saa oma projektiga edasi minna. Mulle tundub, et oma sisemise dokumentalisti leidis kursusel kõige edukamalt üles Annela Samuel. Tal on pikkade fotoprojektide tegemiseks vajalikud omadused: sihikindlus, töökus ja eesmärgile pühendumine."

Projekt, mille kallal **Annela Samuel** tööle hakkas, räägib Paldiskist kui salajasest linnast ja kuidas müstilisuse oreool on olemas ka praegusel hetkel, kuigi teisenenud kujul. Tallinnast kõigest tunnise rongisõidu kaugusel asuv linnake on paljudele vaid läbisõiduhoov, et jõuda pankrannikule vaadet nautima. Tegelikult on linnal aga äärmiselt huvitav ajalugu. Aastatel 1944–94 oli Paldiski Nõukogude Liidu suletud sõjaväelinn, kus paiknes muuhulgas ülisalajane tuumaallveelaevade madruste väljaõppekeskus. Sama põnev on ka Paldiski elanikkond: elanikke on umbes 30 rahvusest, sh eestlasi umbes ⅓. Viimasel ajal on kolinud linna palju inimesi, kellele on see mingil määral põgenemiskohaks, kas siis enda endise elu, Tallinna suurlinnamelu eest, või siis lihtsalt vaikseks ja roheliseks paigaks, kus vanaduspõlve veeta. Kui algul pildistas Annela Paldiskit tema minevikust lähtuvalt endiselt suletud linnaruumina, siis üha enam linnaelanikega kontakti saades jõudis fotograafini ka Paldiski kui põgenemispaiga idee. Tema vaatenurk nihestus, kuid salajase linna mõte sai kihte juurde. Annela sõnul on pikaajalise projekti puhul kõige raskem olla järjepidev, säilitada projekti fookuspunkt ning jääda objektiivseks, kuna suhted linna

practically nothing. There was just the brilliant Juhan Kuus, but even he was creating his work outside Estonia. In Estonia, the disciplines of artistic and conceptual photography are strong; however, documentary photography is not much appreciated here at the academic level, which is a mistake."

And so in spring 2017, a unique in Estonia course was launched in Tallinn, at the Tondi Studio. Candidates were to present a vision of the story on which they would work during the year and demonstrate their motivation. Hannamari believes that in Estonia there are much more suitable documentary topics than in Finland: "Estonia is such an interesting and diverse country. You still have the strong presence of various historical layers and contacts with the past. This is the reason I too am considering a project here in Estonia."

However, choosing a topic proved to be a great challenge for Estonians as it emerged that some of them had not really understood the objectives they had set for themselves or even whether using the slow method of photography would suit them at all. There were some early dropouts, people who were unable to substantiate why they were embarking upon their project, or where they were planning to go or how.

Hannamari says of her experience with Estonian students: "The first impressions were great. I felt that people here were more open-minded than I had dared to hope. They were zealous listeners and learners from the word go, which is always important. I got to know their personalities over the year. I could see who was dedicated, determined and really interested in documentary photography. It is not unusual for a person to lose grip on their topic from time to time, but being a photographer is a tough job. If you remain within your comfort zone, you will get no results. To create a long story, you need to focus, have determination and passion. It's not everybody's cup of tea. When the going gets tough, making it hard to concentrate on the work, people tire, get confused and are unable to move forward with their projects. It seems to me that Annela Samuel was most successful in this course. She has the inner workings needed for long photography projects: determination, diligence and dedication to her goal."

The project that **Annela Samuel** embarked on is about Paldiski as a secret town and how this aura of secrecy and mysticism still lingers to this day, albeit in a different form. Just a one-hour train journey from Tallinn, for many this town is nothing but a pit stop on their way to enjoy the views that can be admired from the cliffs at the coast. Actually, Paldiski has a very interesting history. Between 1944 and 1994, it was a closed Soviet military town accommodating, among other things, a top-secret training centre for nuclear submariners. The demographics of Paldiski is also rather interesting: about 30 different nations are represented with only about a third of the people there Estonian. In recent years many people have moved to Paldiski, and for them the town represents an escape,

MAILIS OLLINO
1918: Eesti inimesed. 2017
1918: Estonian People. 2017

ja selle inimestega on tihti juba subjektiivsed: „Mulle on tähtis, et foto kõnetaks kõigepealt mind ennast. Vahest polegi kõige tähtsam, et kohe fotoloo tegemise alguses oleks terviklik ettekujutus, mis projektist lõpuks saab, kuid mingi aja möödudes peaks sellele tõsisemalt mõtlema hakkama, et fotod toimiksid seerias ühtse tervikuna. Satun tihti mõnest pildistatavast või situatsioonist nii vaimustusse, et ei analüüsi enam olukorda piisavalt, kiirustan ning pärast teen endale etteheited, et ei olnud mõne detailiga piisavalt hoolas. Hea, kui suudad koostada enda jaoks tööplaani ja sellest kinni pidada. Pildistasin Paldiski projektis enamiku fotosid filmikaameraga ja kuna filmiga töötamine on kallis, siis õppisin olema hoolikam, rohkem mõtlema ja analüüsima enne nupule vajutamist."

Eesti vabariigi 100. aastapäeva valguses paistab silma **Mailiis Ollino** dokumentaalseeria **„1918: Eesti inimesed".** Koos 99-aastastega soovis Mailiis kinkida meie riigile tagasi meenutusi neilt, kes on sama vanad kui meie vabariik ise. Tema kaamera fookuses on Eesti riigi üles ehitanud käed ja Eesti riiki sama aja vältel näinud silmad. „Projekti alustamisel kirjutasin igasse Eesti valda sotsiaalnõunikule, kes kohalikust rahvastikuregistrist vaatasid, kas nende piirkonnas on 1918. aastal sündinud kodanikke. Kõige keerulisemaks osutuski antud aastanumbril sündinute leidmine, sest neid on meie seas üsna väheks jäänud. Ühel korral leppisime väärikas eas inimesega kohtumise kokku, kuid tema perekond arvas kuni minu saabumiseni, et tegu on vanainimese hallutsinatsioonidega, kui ta rääkis oma telefonikõnest minuga. Õnnelikul kombel olid kõik eakad inimesed täie mõistuse juures ning väga varmad oma elulugu jagama." Inimestega töötades täheldas Mailiis, et peab varuma kannatlikkust, head huumorimeelt ja oskust seletada selgesõnaliselt lahti oma soov, mida kaamera ees olevalt persoonilt ootad. Inimene peab end mugavalt tundma nii objektiivi ees kui intervjueerides. „Arvan, et minul probleemi polnud, sest vanemad inimesed kippusid toredal viisil mind pidama nende oma lapselapseks ning kutsusid taas külla."

Keerulise ja delikaatse teema valis fotoprojektiks **Keili Tees**. Tema seeria **„Isa"** jutustab loo, kuidas alkohol on tulnud perre, võtnud isa, lastelt vanaisa ja emalt mehe. „Minu pere lugu ei ole Eestis kahjuks midagi erakordset. Nii palju kui olen inimestega rääkinud, teatakse ikka kedagi, kel on alkoholiga halvad suhted. Oma isa ma enam aidata ei saa, sest tema tervis on jäädavalt kahjustatud. Aga kui keegi leiab siit jõudu, tahet tunnistamaks probleemi olemasolu ning suudab õigel ajal abi otsida, siis on ju suurepärane. Sügavuti mineva personaalprojekti puhul on enda jaoks vaja lahti mõtestada, miks sa seda teed, mida soovid muuta, milline on su enda seotus teemaga. Isikliku teema kulgemine võib võtta huvitavaid pöördeid, anda ka tagasilööke. Olen kogenud haavade lahtikiskumist iseenda poolt, sest tegelikult tuleb sellise projekti puhul protsessis olles uuesti läbi elada tundlikke emotsioone. Praegu on tunne, et

either from their former lives or from the buzz of Tallinn; to others it is a quiet green place to spend their old age. Initially, Annela took photos of Paldiski that showed its historical role, seeing it as a still closed urban area. But as she began to communicate with residents, she gradually came to the idea of Paldiski as a place of escape. However, as her perspective changed, the idea of a secret town gathered new layers. According to Annela, the most difficult thing with this long project was to remain consistent, maintain focus, and remain objective because her relationship with the town and its residents was often subjective: "It is important that a photo speaks to me first. Perhaps the most important thing is to have a comprehensive idea of the outcome of the project at the very start. But as time passes, you need to concentrate seriously on making the photos work as an integrated whole throughout the series. Sometimes I become so fascinated by a particular subject or situation that I no longer analyse, I act hastily and then reprimand myself for being careless about the detail. It would be good to have a work schedule and keep to it. I took most of the pictures on the Paldiski project with a video camera, and since working with film is expensive I learned to be careful, to think and analyse before pressing the button."

In the light of the 100th anniversary of the Republic of Estonia, **Mailiis Ollino'**s documentary series, ***1918: The People of Estonia***, stands out. Mailiis and her 99-year-old protagonists, people as old as our republic, want to give their memories to the country. Her camera focuses on the hands that built the Republic of Estonia and the eyes that have seen this country over the same period. "At the outset of the project, I wrote to the social counsellor of each rural municipality asking them to check their population records to see if they had any citizens born in 1918 in their region. The greatest challenge was to locate those born in that year since there are so few people of that age still among us. I set up meetings with these people of a grand old age, and right up until I showed up their families believed that the telephone call they were told about was just a hallucination caused by old age. Fortunately, all these elderly people were of sound mind and eager to share their life stories." Working with people, Mailiis understood that you need to be patient, have a good sense of humour and explain clearly what you expect from the person standing in front of the camera. The subject needs to feel comfortable both when they are in front of the lens and when they are being interviewed. "I do not think I had any problems because the elderly people tended to treat me as a grandchild, which was nice, and asked me to come and visit again."

Keili Tees chose a complicated and delicate topic for her photography project. Her series, ***Father,*** tells the story of how alcohol worms its way into a family, takes the father, the grandfather of the children and the husband of the mother. "Unfortunately, my story is nothing extraordinary in Estonia. Whenever I speak to people, they can name someone who has an unhealthy relationship with alcohol. I can no longer

KEILI TEES
Isa / Father. 2017

saan neid ehk paremini kokku lappida, kui olen kogu pildistamise sammhaaval ideeliselt ja praktiliselt läbi teinud ja elanud." Ühe võttena on Keili kasutanud seeria loomisel ka vanu perealbumi fotosid, mis aitab kogu loo muuta veelgi intiimsemaks.

Antropoloog **Liis Serki** töö puhul ei saa rääkida fotoloost, pigem fotoülesandest. Ta jõudis kursuse raames pildistama üksnes ühel korral ja seega on tegu pigem teoreetilise projektiga, kuid tema teema ja lähenemine siiski esiletõstet väärt. Liisi huvitavad inimesed, kes elavad monastilist elu. Ta on mänginud mõttega panna seeria pealkirjaks „Unorthodox", mis inglise keelest tõlkides tähendab ebakonventsionaalset, tavapärasest erinevat. Sellega viitab ta ortodokssetele nunnadele, kelle elustiil ja -valikud erinevad märgatavalt tänapäevastest ühiskondlikest normidest, seda eriti sekulaarses Eestis. „Püha Eelkäija Skiita nunnadega Reomäel tutvusin ühiste tuttavate kaudu. Sealt sai sümpaatia alguse ja idee oma vormi. Teisalt, nagu see kursus on näidanud: meid köitvad teemad on paratamatult isiklikud. Monastilise elu puhul võlub mind kaks märksõna: pühendumine ja kogukondlik eluviis. Ja osalus. Kloostris olemine viis aga paratamatult enesereflektsioonini usu puudumise ja hirmu osas. Mitte jumala kui sellise – olen üsna usuleige –, vaid iseenda suhtes. Dokumentaalseeria loomisel on mulle olnud iseendaga töötamine kõige keerulisem. Leian, et pildistamine on äärmuseni isiklik nii mulle kui ka pildistatavatele. Kuidas sellest üle olla ja mitte karta ning kuidas leida õigustust kellegi jäädvustamiseks – need on minu jaoks põhilised küsimused. Viimasele oskan ehk isegi juba vastata. Olen dokumentaalfotograafia puhul hakanud jälgima hoopis fotograafide käekirja ja tunnetust kui teemavalikut *per se*. Võib-olla toob see vaatenurk mingi lunastuse ka endale. Hannamari meetodi juures meeldis mulle kõige enam see, et me pöörasime tähelepanu ettevalmistusele ja fotograafile endale. See vabastas mingisugusest objekti fetišeerimise ohust. Põhiline polnud mis, vaid miks. Antropoloogina olen aeglase ja süveneva meetodiga tuttav. See on üks kurnav protsess, seega soovin kõigile jõudu! Julgustuseks: pikk kudemine on üks väheseid viise, mis võib anda tõeliselt rahuldust pakkuvaid ja süvitsi ulatuvaid töid."

Ajalehes Postimees igapäevast leiba teeniv **Liis Treimann** asus tööle nn „nähtamatu põlvkonnaga". Statistikaameti andmetel on Eestis ligi 30 000 noort, kes ei õpi, ei osale koolitustel ega tööta. Nende kohta on välja kujunenud ühiskondlik termin „nähtamatute generatsioon". Liisi huvitas selle mõiste taust: kas tõesti on nii palju noori inimesi „kadunud" või on tegemist pelgalt mingi ametliku mõistega. Kes on need noored, keda nõnda klassifitseeritakse, millega nad tegelevad ning mida ise sellest arvavad, et neid niimoodi nimetatakse. Modellide leidmiseks võttis fotograaf kontakti Noorte Tugilaga, organisatsiooniga, mis tegeleb noorte taas teele abistamisega.

Tegutsenud pikalt pressifotograafina, tõdes Liis, et aeglane meetod on tema jaoks midagi hoopis erinevamat kui igapäevane

help my father as his health is damaged beyond repair. But if people were to find strength from this series, the will to admit their problems and get help in good time – that would be great. When a personal project touches such deeply held issues, you need to reflect on why you are doing it, what you desire to change and what your involvement with the topic is. As work with this personal topic progresses, there may be some interesting turns as well as some repercussions. I have opened some of my old wounds because in a project of this nature you need to relive sensitive emotions, and I am now thinking that perhaps I will be able to patch these feelings up after I have lived through the whole picture-taking process, step by step and both at the level of the idea and in practice." One of the techniques employed by Keili for this series was to use photos from an old family album, which makes the whole story even more intimate.

With the project of anthropologist **Liis Serk** we cannot speak about a photographic storyline but rather about a photographic assignment. She took photos for the course just once and hence her project is mainly theoretical; however, her topic and approach are nevertheless worth mentioning. Liis is interested in people who lead monastic lives. She has played with the idea of naming the series Unorthodox. She is referring to orthodox nuns whose lifestyle and choices are cardinally different from the current social norms, especially in secular Estonia. "I met the nuns of the Skete of the Holy Forerunner in Reomäe through mutual acquaintances. This is where the interest was kindled and the idea got its beginnings and form. On the other hand, as the course has demonstrated, the topics that fascinate us are bound to be personal. There are two keywords that enchant me with monastic life: dedication and community life. And a third, participation. However, staying in the nunnery necessarily led to self-reflections about fears and my lack of faith. Not in God – I am rather irreligious – but in myself. In creating the documentary series, the hardest thing for me was working with myself. I believe that taking pictures is personal in the extreme, both for me and for the subject. How to overcome this and not be afraid, and how to find justification in capturing someone, these are the main issues for me. I might be able to answer the latter question. In documentary photography, I have developed a way to observe the signature and feel of the photographer, not the choice of topics *per se*. Perhaps this is a perspective that will bring me some redemption. What I liked most about Hannamari's method was that we focused on the preparations and on the photographer him- or herself. This kind of released me from the danger of fetishising the 'subject'. What was important was 'why', not 'what'. As an anthropologist, I am familiar with the slow, in-depth approach. This process can be exhausting, so I wish you every strength. And as encouragement I tell you that a long gestation period is one of the few methods that can yield genuinely satisfactory, in-depth creations."

LIIS SERKI
Unorthodox. 2017

kiire reportaažide pildistamine. Ümberlülitus on tulnud raskelt. Projekti teemavalikul ei lähtunud ta isiklikust kogemusest, vaid ajakirjanduslikust uurimishuvist. Seega tahtis Liis hammustada kohe väga kõva pähklit. „Kursuse kogunemistel pandi palju rõhku eneseanalüüsile, tuli end avada, proovida vaadata enda sisse, rääkida oma emotsioonidest, perest, leida oma teemaga väga isiklik suhe jne. Minu teema seetõttu eristub, et see ei tule minu isiklikest kogemustest. Alguse sai see nii, nagu ajakirjanduses foto- ja videolood alguse saavad: kui oled midagi näinud või kuulnud, siis tuleb idee, otsest suhestumist ei pea olema. Või siis ma ei näe veel seda personaalset mõjufaktorit, kuidas mõte minusse sisenes ja tegutsema ajendas."

Keeruliste ummikseisude vältimiseks soovitab kursuse juhendaja Hannamari Shakya dokumentaalprojekti alustavatel fotograafidel sügavalt mõelda, mida oma fotolooga tegelikult öelda tahavad. Mis on su küsimus ja kuidas see on seotud sinu enda looga – miks sa tahad seda lugu jutustada? Kui oled suutnud nendele küsimustele vastata, alusta uurimist. Kaeva! „Maailm on üle ujutatud meelelahutusega. Kogu elu on reality show. Kuid mis ühiskondade äärealadel päriselt sünnib, on nähtamatu. On tarvis, et inimesed näeksid, mis toimub ühiskondades tegelikult. Me vajame inimesi, kes jutustaksid lugusid, mis suunaksid meid mõtlema ja esitama küsimusi."

Hannamari Shakya enese viimane projekt **„Meie tütred",** mida ta on loonud paralleelselt Eestis läbi viidud kursuse juhendamisega, on lugu tema tütrest. „Kutsun teda hübriidtütreks, ta on pool soomlast ja pool nepaallast. Räägime kodus kaht keelt, meie kodus on kultuurid segunenud ja oleme loonud neist oma kombinatsiooni."

Sander Ilvesti „Isad ja pojad" on uurimus, kui kaugele pojad isadest kasvavad ning kuidas ja kui palju on isa mõjutanud oma poja eluteed. „Valisin sellise teema, sest minu enda ellu tuli isa, kui olin 7-8-aastane. Oma bioloogilist isa pole ma kunagi näinud."

Marje Eelma „Olulised asjad"

„Olen korduvalt elus kokku puutunud kolimisega, ka asjade kogumisega. Tihti on raske mõnel asjal minna lasta. Mulle tundub, et paljudel inimestel on asju, mida nad alles hoiavad, isegi siis, kui neil pole enam selget funktsiooni inimese elus. Näiteks mina hoian alles väikest särgikest, mille ema mulle käsitsi, ilma masinata valmis õmbles, kui ma sündima hakkasin, ja seejärel mind selles särgis koju tõi. Mind huvitab, mida inimesed peavad oluliseks, kui nende elu on üldiselt tasakaalus."

Liis Treimann, who earns her everyday bread with the daily newspaper Postimees, set out to work with the so-called invisible generation. According to Statistics Estonia, there are approximately 30,000 young people not engaged in education, employment or training. A social term has been coined for them – the 'invisible generation'. Who are these young people so classified, what do they do and what do they think about being called lost?

Having been active for a long time as a press photographer, Liis discovered that the slow method is something quite different to her. It was difficult to switch over to the other method. "At our course meetings, self-analysis has always been emphasised; you need to open yourself, try to look inside, speak about your emotions, your family, find a very personal relationship with the topic, etc. My topic is different in that it does not come from my personal experience. It started as all photo and video stories begin in journalism: you get an idea when you see or hear something, no personal connection is necessary. Or I do not yet see the way this affects me, or how the idea entered me and drove me to act."

In order to avoid the complications of dead ends, the course supervisor Hannamari Shakya suggests that photographers embarking on a documentary project should think deeply about what they want their stories to say. What is your question and how does it connect with your personal story; why do you want to tell this story? Only after you have answered these questions should you start exploring the topic. Dig! "The world is flooded with entertainment. Life has become a reality show, although despite this what goes on at the periphery of society remains invisible. We need the people to see what is really happening in society. We need people to tell stories that make us think and ask questions."

Hannamari Shakya's most recent project ***Our Daughters***, which she has been working on alongside tutoring the course, is the story of her daughter. "I call her my hybrid daughter, she is half Finnish and half Nepalese. We speak two languages at home; the two cultures have become mixed and we have created a combination of both."

Sander Ilvest, *Fathers and Sons* is an exploration of how far apart from their father sons can become and how much fathers affect the lives of their sons. "I chose this topic because I was seven or eight when my father first came into my life. I've never met my biological father."

Marje Eelma about ***Important Things:*** "In my life, I have some experience with moving, but also with collecting things. Quite often it may be difficult to let things go. It seems to me that many people have things that they keep even when these no longer have any clear functionality in their life. For example, I have a small shirt that my mother once made for me, without a sewing machine, before I was born and in which she dressed me when she brought me home. I am interested in what people consider important when their lives are generally in balance."

HANNAMARI SHAKYA
Meie tütred / Our Daughters. 2017

Fotoprojekti abil uurin vähemalt kahe erineva etnilise või kultuurilise taustaga naiste identiteeti. Nad ei näe välja nagu soomlased, kuigi nad on seda, ja ühiskond liigitab nad *outsider*'iteks. Selline suhtumine on haavav ja vägivaldne nende naiste ja nende emade suhtes. See on ka lugu eelarvamustest ja rassismist Soomes ning tunnen, et on vajalik reageerida sellisele suhtumisele ning diskuteerida avatult ühiskonnas toimuvate muutuste üle.

In this photography project, which I call Our Daughters, I explore the identity of women who have at least two different ethnic or cultural backgrounds. Despite looking like Finns they are not, and society regards them as outsiders. Such an attitude is hurtful and violent, both towards these women and their mothers. It is also a story of prejudice and racism in Finland and I believe that it is important to respond to such attitudes and openly discuss the changes that occur in society.

HELEN REE
Kiviõli. 2017

Projekt käsitleb Ida-Virumaa piirile jääva Kiviõli linna ning sealse põlevkivitööstuse arenguid, vaheldudes portreedega vanaemast ja emast ning vanaema kodust tööstuse külje all. Valisin teema eelkõige huvist piirkonna jätkusuutlikkuse vastu ning kuna mu enda juured on Kiviõliga seotud. Tööga alustades otsisin kontakti kohalike inimestega ning pildistasin neid nende loomulikus keskkonnas. Töö jätkudes keskendusin üha enam oma perekonnale ning tööstusele. Kõige raskemaks osutus minu jaoks piltide väljavalimine, seeria kokkupanemine ja õige fookuse leidmine.

My project is about the town of Kiviõli (Ida-Viru County), and the developments of the local oil shale industry, interweaving portraits of a mother and grandmother at the latter's home. I chose my topic based on my interest in the sustainability of the region and because my roots are in the town of Kiviõli. When I started the project, I got in touch with local people and photographed them in their natural environment. As the work progressed, I focused increasingly on my family and the oil shale industry. In making this series of documentary photographs, the most difficult thing was to select the pictures, assemble the series and get the focus right.

SILVIA PÄRMANN
Ruumi on. Mägi Karabahh / There Is Space. Nagorno-Karabakh. 2016
Riigid, mida pole olemas / Countries That Do Not Exist. 2012–

Esialgu läksin kaasa rühma energia ning õhus olnud mõtte ja dokumentaalfotograafias praegu märgatava trendiga tegeleda lähedase, isikliku või pigem kitsa teemaga ning alustasin Kalamaja kui elukeskkonna uurimist. Pingutasin, et oma minevikust probleeme leida, et neid siis fotoprojekti abil lahendada, kuid iga päevaga muutus see ebaolulisemaks. Midagi ennast käivitavat, küsimusi esitama panevat ma tõesti ei leidnud.
Olen tunnustamata riikide tänapäeva dokumenteerinud rahuliku tempoga mitme aasta jooksul. Järjest enam pakkus mulle oma õue peal toimuva asemel huvi küsimus, milline on elu nendel rahvastel, kes on astunud või tahtnud astuda samu samme mis meie siin Eestis, aga ei saa tähistada ei iseseisvuse sajandat, kümnendat ega esimestki sünnipäeva, vähemalt mitte rahvusvahelise üldsuse arvates.

First, I was carried away by the energy of the group and the then relevant idea of focusing narrowly on a close personal topic. This noticeable trend in documentary photography drove me to explore Kalamaja as a living environment. I leant over backwards to find problems from my past and to solve them through photography, but felt with each passing day that this was not relevant. I really could not find anything to propel myself, to make me ask questions.
I have been documenting the contemporary lives of unrecognised states at a leisurely pace over several years. I became interested in the everyday lives of those who have tried to take the same steps Estonia took one hundred years ago. However, these states didn't get to celebrate even their hundredth, tenth or even first anniversaries – at least not according to the stance of the international community.

LIIS MÄESALU
Maine / Imago

Juhuse tõttu ja Hannamari soovitusel sattusin tegema autoportreeseeriat, millest ma poleks arvanud, et see nii keeruline võib olla. Endaga oled ju iga päev. See on olnud mulle üks paras väljakutse, kuna olen üsna kaootiline ja vastuoluline inimene. Sellepärast on mul olnud seerias päris raske moodustada tervikut, ühtset jada, lugu. Pikas protsessis töötamine on õpetanud, et kaamera tuleb haarata kohe, kui tekib idee. Vähemalt enda portreteerimisel on see nii. Hiljem on raske sedasama tunnetust lavastada. Pärast pilte vaadates tekib tuttav tunne, nagu loeksid enda päevikut.

By chance, and on the suggestion of Hannamari, I found myself engaged in a series of self-portraits, which I would never have thought would be a difficult exercise. After all, you spend every day with yourself. It has been a real challenge for me since I am a rather chaotic and contradictory person and thus it was hard for me to put together one whole, one sequence, one storyline in this series. Working through this long process has taught me that I should grab the camera immediately when I have an idea. At least this applies to taking self-portraits. The same feeling might prove too difficult to be staged later. And then when you look at the pictures, it feels as if you were reading your diary.

IRIS KIVISALU
Hirmuhirmud / Fears of Fear

Projekt on mu isiklik psühhoteraapne ravi. Kuna põen keskmises vormis sotsiaalfoobiat, siis osutus täiesti võõraste inimeste ellu tungimine mulle väga keeruliseks. Seetõttu tegelengi selle projekti käigus kõige efektiivsemas vormis eneseteraapiaga, astun oma hirmudele vastu, lähenen tundmatutele inimestele ilma igasuguse „soojenduseta" ja palun luba nende pildistamiseks. Ja nagu öeldud, ongi projekti kõige raskem osa enda hirmude ületamine, tundugu need teistele inimestele nii ebaratsionaalsed kui tahes.

My project is my own psychotherapy. Since I suffer from moderate social phobia, penetrating the lives of complete strangers proved to be very difficult for me. This is why I am engaging in self-therapy in its most effective form throughout this project, facing my fears, approaching strangers with no introduction and without asking for permission. And, as I said, the most difficult part of the project is to overcome your own fear, even if other people consider them irrational.

Ly Lestberg, argikoreograafia kaardistaja

LY LESTBERG, CARTOGRAPHER OF THE DAILY CHOREOGRAPHY

Fotod / Photos: Ly Lestberg
Küsis / Interview: Kristel Schwede

Foto- ja videokunstnik Ly Lestberg (s 1965) on tegutsenud Eesti kunstiväljal alates 1990. aastate algusest, tal on olnud üle kolmekümne isikunäituse. Positiiv uuris millised kunstiprojektid ja -teemad on kunstnikule praegu olulised.

Tuhandeid aastaid, alates koopamaalingutest kuni Google Maps'ini, on kartograafid loonud maakaarte, mis aitavad inimestel määratleda ja tundma õppida maailma ning liikuda uutel radadel. Kui mõtlen tagasivaates sinu senise fotoloomingu ja isikunäituste peale, kangastub mu silme ees rändur-kaardimeister, kes tundliku ja uudishimuliku pilguga inimelu jälgides kaardistab ning vahendab meile inimeseks olemise teekonna erinevaid tahke. Kuidas teemad ja nende teostamise viisid sinuni jõuavad?

Väga ilusasti öeldud! Kuid kaardimeistri tunne on tekkinud siiski alles paari viimase aasta jooksul ses mõttes, et elatud elu seigad hakkavad omavahel haakuma ja justkui moodustama puslede platood. Ilmselt olen nüüdseks piisavalt leppinud nii iseenda kui maailmaga ja see võimaldab ümbritsevat aina isetumalt jälgida. Et midagi märgata, on mõistlik võimalikult palju paigal püsida. Lapsepõlvekodu oli mul Pääsküla raba lähedal ja väga pikalt, kokku üle 20 aasta, jalutasin igapäevaselt mööda üht kindlat rada. Mul oli toona enda ja oma mõtetega nii palju tegemist, et ega ümbritseva jaoks silmi eriti ei jagunud.

Viimasel ajal olen valdava osa fotodest kaamerasse püüdnud oma kodust umbes viiesaja meetri raadiuses. Väga palju ka otse oma korteri akendest. Looduse puhul pole võimalik mingiks kindlaks hetkeks kohale sõita. Kõige erilisemad ilmastikunähtused tekivad järsku ja võivad kesta vaid loetud sekundid. Huvitava valguse korral võib ka toidupoes käik võtta tunde. Piiri kunstnikuks olemise ja elu vahel on üha raskem tõmmata.

Näituste teemad jõuavad minuni erineval viisil. Esimestel näitustel oli isiklikkuse kontsentraat eriti tugev. Samas teadmatus ka. Näituse tegemine on mulle justkui ristsõnamõistatus, kus on omavahel põimunud kõikvõimalikud tehnilised ja kunstilised ülesanded, mida on huvitav lahendada.

Photo and video artist Ly Lestberg (b 1965) has been active in the Estonian arts field since the early 1990s with over 30 personal exhibitions. Positiiv explored what artistic projects and themes are important to the artist at the moment.

For thousands of years, from cave paintings to Google maps, cartographers have created maps that help people define and learn about the world and travel new paths. When I look back at your photographic creations and solo exhibitions, I form a mental picture of a traveller, or a cartographer, watching human life with a sensitive and curious eye, mapping and mediating to us the different aspects of the human journey. How do different topics and methods of realisation reach you?

Beautifully put! However, I have had this feeling of being a cartographer for a few years in the sense that now my life events have begun sort of forming a plateau of interconnected puzzles. I have obviously come to terms both with myself and the world and this allows me to watch from a distance, more objectively. In order to notice something, it would make sense to remain in one place for as long as possible. My childhood home was near Pääsküla bog and for a long time, all in all over 20 years, I used to walk along one path on a daily basis. I was so engrossed in myself and my thoughts then that I did not really have eyes for what was around me.

Recently, I have captured most of my pictures within a 500-metre radius of my home. Many of them have been taken from the windows of my flat. With nature you cannot just drive and be present at a certain moment. Some of the most extraordinary weather phenomena appear out of nowhere and last just a few minutes. It may take hours to go shopping when the light is so interesting.

The topics of exhibitions arrive in different ways. The proportion of individuality was especially high in my first exhibitions. Of course, so was my ignorance. For me, preparing an exhibition is like doing a crossword, with technical and artistic missions of all shapes and sizes intertwining, it's so interesting to attempt to solve them. Everything starts with the exhibition

Ly Lestberg
Fotod seeriast „Maine taevas". 1992
Photos from the series *Earthly Heaven*. 1992

Kõik algab näitusepaigast. Enamasti harrastan kohaspetsiifilisi omaruume, kus tihti on saateks ka spetsiaalne taustaheli ja -valgus.

Erinev näituseformaat nõuab ka erinevat ajagraafikut, tööstiili. Möödunud aasta kaks isikunäitust olid ses mõttes eriti vastandlikud. Üks võttis aega idee väljakäimisest kuni näituse avamiseni 20 päeva. Enamiku fotodest kogusin kahe tunniga Pirita rannast („Õhtud on siin vaiksed" Voronja saunagaleriis, 2017). Teise valmimine kestis enam kui kolm aastat, võttepaigaks kodu juures asuv Siselinna kalmistu („Risti kasvanud" Viimsi kirikus, 2017), tulemuseks üle 5000 kaadri. Ja ma seniajani ikka veel otsin võimalust, kuidas ja kus kogutut maksimaalse sügavuse ja haardega esitada.

Stuudiofotod, fotoraamat, kollaažid, pildid koduarhiivist, videod päriselust. Kui sinu kunstiprojektide peategelaseks on enamasti olnud inimene, siis oma loo jutustamiseks oled iga kord valinud erineva viisi ja asukoha. Palun räägi, kuidas on viimase 25 aasta jooksul kulgenud sinu loominguline teekond modellidega lavastatud stuudiofotodest argikoreograafia dokumentaalsete videoklippideni.

Kõige selgema piiri inimeste pildistamisel saab tõmmata sajandivahetuse kanti. Alustasin aktide pildistamisega oma esimese suurema isikunäituse jaoks („Maine taevas" Raemuuseumis, 1992).

Need olid vormikesksed stuudiolavastused, kus sai lihvitud viimnegi detail ideaalsesse balanssi. Modellidega töötama õppimise protsess kestis õige mitu aastat. Tõeliselt head kaadrid sündisid siis, kui modellid said oma poosides mingi kindluse, mille pinnalt hakkasid ise improviseerima. Kahetsen selle protsessi puhul, et ma paralleelselt pildistamisega ei leidnud võimalust filmida. Samal lainepikkusel kui Muybridge'i „Time Stands Still", olnuks sel ehk kõige enam teaduslikku alust. Sellist kompromissitut intensiivsust hiljem taastada ei ole võimalik.

Paralleelselt katsetasin ka naiselikumate tüüpidega, hiljem ka kõikvõimalikus vanuses modellidega. Stuudiovõtetel liikusin esteetikast dramaatika suunas („Armastan" galeriis Deco, 1997 ja „Pietà" Linnagaleriis, 1997). Seal oli modellidel juba palju vabam voli end väljendada. Samuti tõusis fookusesse portree ja keha kooskõla, psühholoogilised ja psühhoanalüütilised nüansid.

Aktitemaatika lõpetasin transseksuaalse alatooniga näitusega „Insomnia" Raatuse galeriis (1999), kus modelliks oli androgüünne naine ja võttepaigaks valgete seintega kontoriruum Pärnus. Avamisel tundsin järsku väga teravalt, et sealt edasi pole mul aktifotodega enam kuhugi edasi areneda, maksimaalne vabadus, loomulikkus ja isiklikkus olid saavutatud. Tundsin ka aina suuremat painet, kui inimesed minu soovil alasti poseerisid.

venue. I generally occupy myself with site-specific installations, often accompanied by special background sounds and lights.

A different exhibition format also demands a different time schedule and style of work. The two solo exhibitions last year were especially contrasting in this sense. One took 20 days from inception to opening. I shot most of the pictures in two hours on Pirita beach (The Evenings Are Quiet Here", Voronja Sauna Gallery, 2017). The other took three years with the shooting done in Siselinna Cemetery near my home (Cross Grown, Viimsi church, 2017). I am still looking for opportunities to present what I have amassed with maximum depth and outreach.

Studio photos, a photo book, collages, pictures from a home archive, videos from real life. While people are almost always the protagonists of your art projects, you have always chosen a different way and location to tell your story. Could you please tell me how your creative journey has unfolded in the past 25 years, from studio photos staged with models to everyday choreography documentary videos?

The most clear-cut line that can be drawn in photographing people is the turn of the century. I started photographing nudes for my first major solo exhibition (Earthly Heaven, Raemuuseum, 1992). First there were format-heavy studio productions where each and every detail was elaborated into a perfect balance. This process, learning the basics of working with models, lasted for several years. I was able to capture really good images only when the models achieved certain confidence in their poses, driving me to further improvisation. What I regret with this process is that I could not find a way to film everything as well as taking photos. It would have had more scientific basis, something in the wavelengths of Muybridge's Time Stands Still.

At the same time, I also experimented with more feminine types, with models of all ages. In my studio work I moved from aesthetic to dramatic (I Love, Gallery Deco, 1997, and Pietà, Linnagalerii, 1997). In these photos, the models had much more freedom to express themselves. I also became focussed on the harmony of the portrait and the body, psychological and psychoanalytical nuances.

I completed the nude theme with the transsexually undertoned exhibition Insomnia at the Raatuse Gallery (1999) where the model was an androgynous woman and the scene a white-painted office room in Pärnu. At the opening of the exhibition, I suddenly had this sharp feeling that there was really no room for further development with nude photography for me – I had found all the freedom, naturalness and personality there was to find.

The onset of the new millennium marked the beginning of my digital era together with computers and digital cameras. The first exhibition was opened a day before 11 September

Ly Lestberg
Poisid pargis
Guys In The Park. 2011

Koos uue aastatuhandega algas ka minu digiajastu koos arvuti ja digikaameratega. Esimene näitus avati päev enne 11. septembrit 2001 ja see oli igas mõttes kaootiline üleminekunäitus. („Olemine" koos Eveli Varikuga EKA fuajees) Enamasti juhuvõtted vanalinnapäevadest ja sõpradega koos veedetud ajast. Olin äsja Eesti Kunstiakadeemiasse dotsendiks tööle valitud ja oma näituste tegemise ind polnud enam endine.

Digitehnoloogia esimesed viljad olid maastiku- ja reisifotod. Alles 2005. a näitusel „Kusagil mujal" (Jaani seegi muuseum), Veneetsia ja Londoni reiside piltidel, olid inimeste liikumised ühel kahest kõrvuti olnud ekraanilt kaamerasse püütud distantsilt.

Aasta hiljem näitusel „Eesti" (riigikogu kunstisaal, 2006) pärines enamik fotodest Kaaruka küla seppade päevalt sangpommitõstjatest.

2009. aastal Roomas kogutud materjal („Minatuul" Vabaduse galeriis) sarnaneb jveelgi enam mu praeguse arusaamaga argikoreograafiast. Parima kaadri saamiseks kasutasin seal väga palju sarivõtteid liikumise pealt. Samal sügisel tegin Vaal Galeriis teisegi näituse, „Polyreality" (koos Rauno Thomas Mossiga). Materjal oli sellelgi kogutud taskukaameraga, ekspeditsioonilt Komimaale. Sinna näitusele valisin vaid üksikud, juba olustikult väga markantsed hetked. Photoshopis sai neid tugevasti üle maalitud. Koos töödeldud reprodega pornostaar Anna Nicole Smithi elust rääkisid need massimeedia võludest ja valust.

2011. aastal soovisin näitusega „___ ___ _____" kokku võtta pildi mõtte, et liikuda video, veelgi suurema dokumentaalsuse ja sõna suunas. Digikaamerad olid vahepealse ajaga veelgi valgustundlikumaks ja kiiremaks muutunud. Kogunenud materjali hulgast eksponeerisin vaid nelja, mis sobisid õuetingimustesse kangale lehvima. Video sääski peletavast heast sõbrast Kaspar Ausist viis aga mõiste *argikoreograafia* sõnastamiseni.

Juba järgmisel aastal (2012) sain paar nädalat veeta Iirimaal ja dokumenteerida, kuidas Kaspar tegi liikumisetenduse koos maalikunstnik Patrick Halliga. Faile sai kogutud tuhandete kaupa, aga ometi jäi see suund minu peas toppama, ei leidnud sobivat rakendust.

Edasi haarasid mind endasse väga jõuliselt maastikud, eriti puutüvede teema. Olen neist teinud kaks väga erinevat näitust ja mõlemal korral sisimas endale lubanud, et nüüd küll aitab. Aga järjest enam näen nende sarnasust inimkehadega – kui palju erinevaid saatusi, modifikatsioone ja kõikvõimalikke muid lisatähendusi.

2015. aastal hakkasin katsetama filmiga. Sain Betti Alveri muuseumilt pakkumise teha kuus videoklippi uude püsiekspositsiooni. Selle tarvis oli vaba voli ise valida paigad, inimesed ja küsimused, mida neile esitada. Praegu on küpsemisstaadiumis ka poeetiline film Alverist. Filmimüsteeriumisse sisse elades arvasin, et nüüd küll fotodest aitab. Huvitaval kombel aga näitusi ikka pudeneb kõrvalt. Jõgeva muuseumilegi sai kahe päikeselise sügispäevaga pildistatud näituse jagu Jõgeva inimesi.

2001 and was a chaotic transitional exhibition in every sense. The pictures were mainly random shots of Tallinn Old Town Days and my time spent with friends. I had just been elected an assistant professor at the Estonian Academy of Arts and my enthusiasm for solo exhibitions had waned a bit.

The first fruits of my interaction with digital technology where landscape and travel photos. It was only at the 2005 exhibition Somewhere Else (Jaani Alms-house Museum) that my pictures from Venice and London trips morphed into an existential room installation where the movement of people on one screen of photographic film and on photos can be directly identified with everyday choreography.

A year later (2006) at the 'Estonia' exhibition (exhibition space in Riigikogu, the parliament building), most of the photos were of kettlebell lifters at Smiths' Day in the village of Kaaruka.

The material collected in 2009 in Rome (I Wind, Vabaduse Gallery) resembles my current understanding of everyday choreography – moments captured at a distance with a seemingly invisible camera, of the people's mundane activity in early spring in the park and elsewhere at leisure. I used a lot of sequential shots to capture images that express movement. The same autumn, I had another exhibition at Vaal Gallery, called Polyreality. The material was captured with a pocket camera, from an expedition that I made to Komiland. I selected just a few moments for the exhibition, which were remarkable just for their context. I subjected them to heavy photoshopping and together with reworked reproductions from the life of porn star Anna Nicole Smith they acquired symbolic dimensions.

In 2011, with the exhibition that I called ___ ___ _____ I wanted to sum up my idea of the picture so as to move on towards video, documentary, and the word. Meanwhile, digital cameras had become even more light-sensitive and fast. Of the material amassed, I exhibited just four pictures that flowed on the canvas in outdoor conditions. A video of my good friend Kaspar Aus, however, took me directly to the concept of everyday choreography.

Already the very next year (2012) I had the good fortune to spend a couple of weeks in Ireland with Kaspar to document his rehearsals for a movement performance with painter Patrick Hall. I collected thousands of files; however, this direction came to nothing in my head because I could not find a suitable way to put these images to use.

Then I was engulfed by the world of landscapes, especially the topic of tree trunks. I conceived two very different exhibitions and both times promised myself that this was enough. But I see their likeness to human bodies more and more in the myriad of different fates and modifications.

In 2015, I started experimenting with film. I received an offer from the Betti Alver Museum to shoot six video clips for their new permanent exhibition. I was allowed to choose my own people, locations and questions. Currently, I also have a poetic film about Alver in the maturing stage. When I

Ly Lestberg
Haapsalu (Epp, Maria) 2014

Ly Lestberg
Kusagil mujal / Somewhere Else. 2005

Voronja galerii saunanäitus (2017) on seni kõige mängulisemalt argikoreograafiline väljapanek.

Kas kunstinäitused on sinu jaoks vahepeatused või lõpp-punktid?

Nii seda kui teist. Betti Alver on öelnud, et kunst on alati suurem kui elu. Võib-olla on loomine siis kõige enam täisväärtuslikult elatud elu? Fotonäituse tegemine erineb kirjutamisest, sest pilt on oma olemuselt sõnast palju kordi materiaalsem ja ka abstraktsem. Inimeste pildistamine nõuab teismoodi ärkvelolekut, avatust ja vaba aega. Vaid siis hakkavad situatsioonid ise tekkima.

became familiar with the mystery of film I thought: enough, no more photos. But interestingly, exhibitions come up from time to time.

And as the summer advanced, Voronja Gallery got to display a collection that expresses everyday choreography more than anything that I have done to date. It has a graphical language of form.

Are art exhibitions for you a stopover or the end of the line?

Both of them at once. Betti Alver said that art was always bigger than life. Perhaps creation is life lived to the full. A photo

Hilisem töö arvuti taga on pikalt tubane. Piltide valimisel kasutan enamasti ka sõprade-tuttavate abi. Samas tuleb olla just siis valvas ja delikaatne kõikide pildi peal olevate inimeste kujutamisel ning mõelda, mis energiaga sõnum piltide kaudu galeriis õhku tekitada.

Kui näitus on kord juba üleval ja toimib, siis nii palju proff olen vast küll, et kogu ülearune elevus avamise päeva õhtuks unustada. Teksti puhul ei õnnestu emotsioone nõnda kergelt ohjata ja peast minema raputada

exhibition is different from writing since a picture is inherently more material and at the same time more abstract than a word. You need to be wide awake and open when taking pictures of people. Only then do situations begin to unfold.

Then you spend a long time confined to your room, editing the pictures on the computer. I normally involve my friends and acquaintances in the picture selection process. However, you need to remain very alert to the energy of the messages to be conveyed by pictures in the gallery.

Once an exhibition is up and running, I can say I am now professional enough to lose all the jitters of the opening day by that evening. But you cannot shake off the excitement of writing so easily.

Ly Lestberg
Argikoreograafia. Iirimaa / Daily Choreography. Ireland (Kaspar, Patrick). 2011

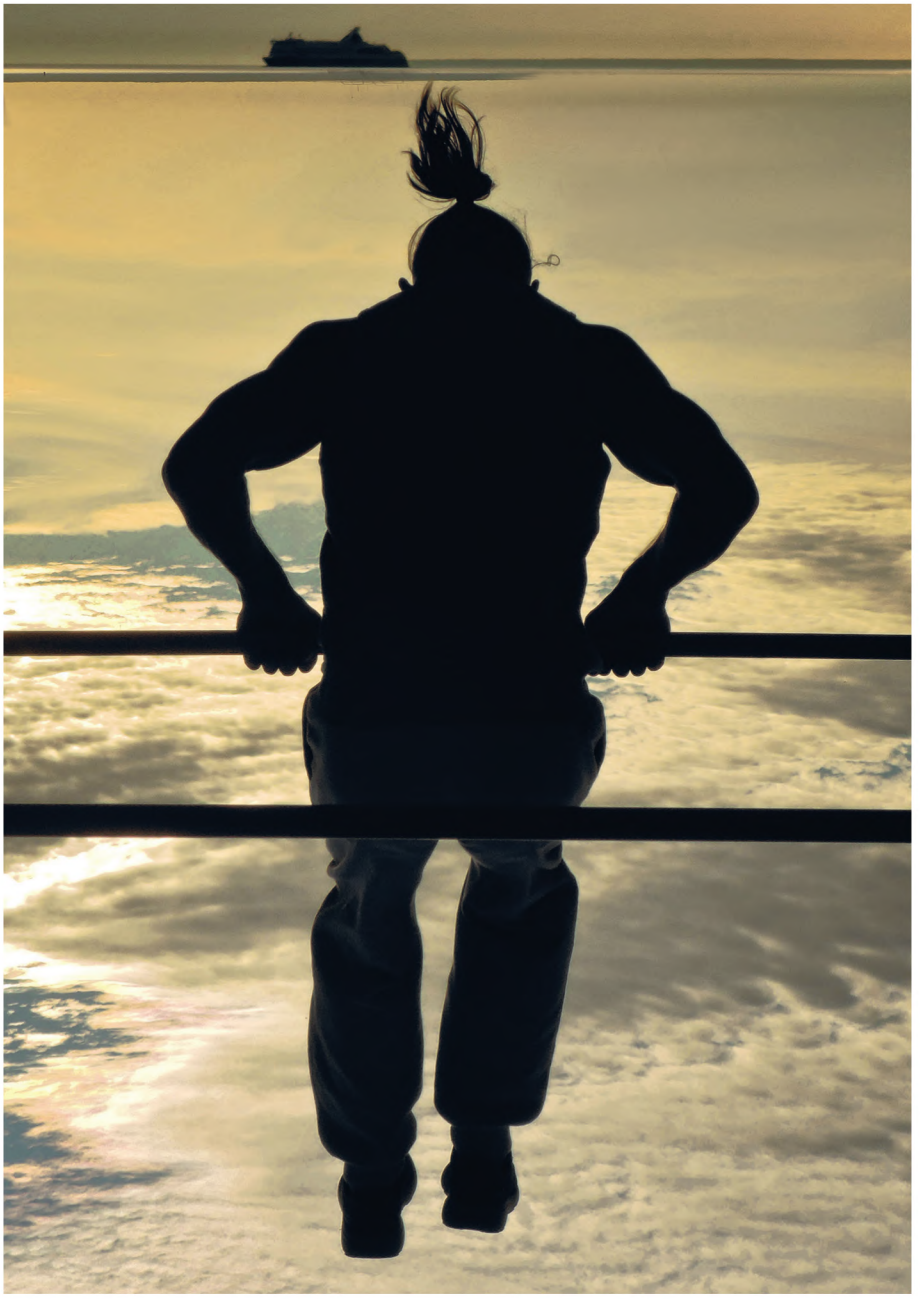

Ly Lestberg
Õhtud on siin vaiksed. 2017
Evenings Are Quiet Here. 2017

Inimtühjus. Keha kergus. Suur vaikus

WITHOUT PEOPLE. LIGHTNESS OF BODY. THE GRAND SILENCE

Fotod ja tekst / Photos and article: Maarja Mäemets

Kuhu põgeneda maakeral, kus elab peaaegu 7,3 miljardit inimest? Äkki vee alla? Mõte võib tunduda esmapilgul jabur, kuid kord seda proovinud, on edaspidi raske valida sellest inimtühjemat paika, kus aeg saab teise mõõtme.

Oma esimese peaaegu vabasukeldumise kogemuse sain 2016. aasta suvel Rummu karjääris. Peaaegu, sest siis ma ei teadvustanud päris täpselt, millega tegu. Püüdlikult hoidsin vee all hinge kinni, et jälgida läbi veepinna sügavustesse ulatuvaid päikesekiiri, ja olin aeglasest aja kulgemisest lummatud. See lühike, kuid emotsionaalne kogemus oli miski suurema algus, milleni olin jõudnud tänu uutele sõpradele, kes hobi korras vabasukeldumist harrastavad. Suplusklubi, mis poolhuumoriga tituleerib end nimega Neverdive, on väike seltskond asjaarmastajaid, kes kohtuvad ühistel sukeldumisretkedel ja basseinitrennides.

Mis on vabasukeldumine? Vabasukelduja sõltub vee all üksnes oma kopsudesse talletatud õhukogusest. See tähendab, et mida kauem suudab ta vee all hinge kinni hoida, seda parem. Teoorias lihtne, kuid praktikas pidevat harjutamist nõudev tegevus, mida saadab alati teatav adrenaliin ja ekstreemsus, seejuures tuleb jääda rahulikuks, usaldada iseend ja mis peamine – usaldada vett. Oma keha ja vaimu piiride nihutamine on vabasukeldumise lahutamatu osa: vabasukelduja proovib iga korraga olla vee all natuke kauem, minna natuke sügavamale, ujuda natuke kaugemale. Pidev enesedistsipliin tasub vee all aga heldelt ära: avaneb paljudele varjatuks jääv maailm, mis muidu jõuab vaatajani vaid video või foto vahendusel.

Klaasikunstniku ja fotograafina otsin pidevalt ühisosa kahe eri meediumi vahel. Mind huvitab, mis juhtub, kui klaastaies liigub pretensioonitust galeriiruumist ootamatusse keskkonda, luues nii uue terviku. Seejuures võib tulemiks olla üksnes foto – kordumatu hetke jäädvustus. Nii sündis järjekordse otsingu käigus seeria Rummu vetes pildistatud klaasorganisme, mis rajas tee uuele eneseväljendusvormile.

Vee all hinge kinni hoides pildistada ei ole kaugeltki lihtne. Esialgu on selles palju juhuslikkust, kohmakat klõpsimist, kuid mida kogenumaks saab sukelduja, seda kindlamaks muutub kontroll kaamera üle ning teadlikumaks kaadrivalik. Mängida, otsida, katsetada fotograafia vallas ja ekstreemsetes oludes on suplusklubi uus väljakutse, mis ei lase oodata. Vesi kutsub.

Where can one escape, on this planet Earth that currently accommodates 7.3 billion people? Perhaps underwater? At first glance, this idea may seem somewhat preposterous, but having tried it once, it becomes difficult to find a place more devoid of people, a place where time gains an altogether different dimension.

I had my first almost freediving experience in the summer of 2016, in Rummu quarry. I say almost because at the time I had no real awareness of what this was about. I dutifully held my breath and went under the water to watch the sun rays filtering into the depths of the water and was captivated by the slowing down of the flow of time. This brief but emotional experience was the beginning of something greater, something I embraced thanks to new friends whose hobby is freediving. The swimming club, quasi-humorously called Neverdive, unites a small group of amateurs who meet up for diving trips and pool training.

What is freediving? Freedivers rely only on the air in their lungs when under the water. This means that the longer they can hold their breath the better. Simple in theory, it takes a lot of practice to master, always accompanied by some adrenalin. In doing so, you must always keep calm, trust yourself and, last but not least, trust the water. Pushing your body and mind to the limit is an integral part of freediving because every time the freediver attempts to remain under the water longer, go deeper, swim farther. Self-discipline is necessary under the water. You discover a world that remains hidden for most people, a world that can normally be only seen in videos or photos.

Being a glass artist and a photographer, I am always looking for commonalities between these two different media. I want to know what happens when glasswork art moves from the unpretentious gallery space to an unexpected environment, thus creating a new whole. The result may be just one photo – a unique moment captured in time. This is how yet another search led me to the series of glass organisms photographed in the waters of Rummu quarry, which paved the way for a new form of self-expression.

It is not at all easy to take pictures underwater while holding your breath. At first, there is a lot of clumsy camera clicking, but the more experienced the diver becomes, the better they control the camera and the more consciously they choose the framing.

Maarja Mäemets: Playing, searching, experimenting with photography under extreme conditions is a new challenge for the swimming club, one that does not keep you waiting. We feel the call of the water.

CRESSI

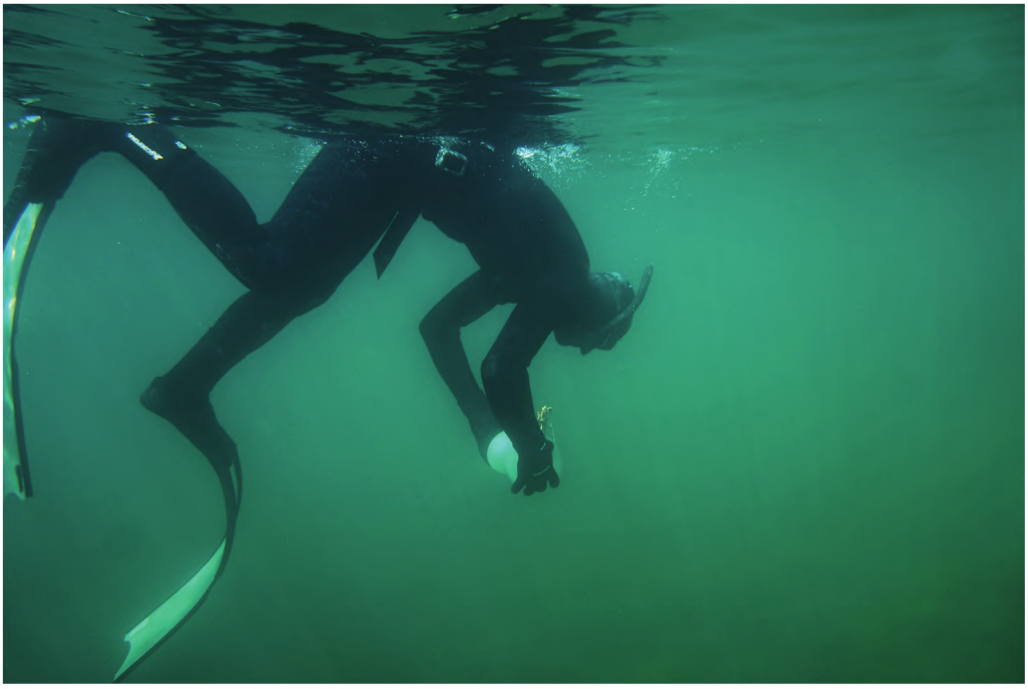

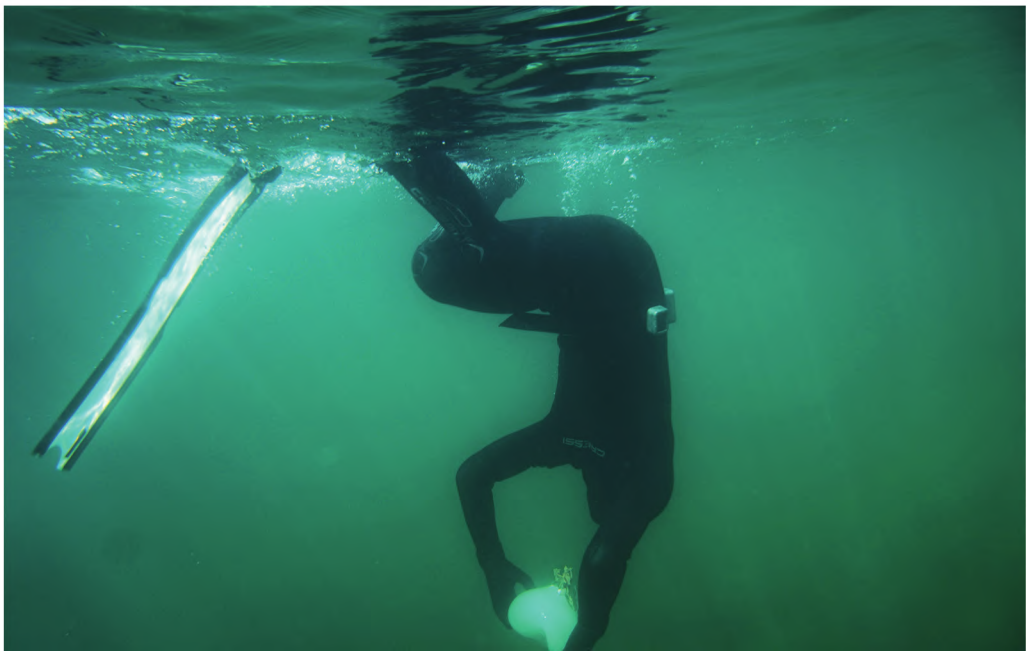

Maarja Mäemets

Maarja Mäemets

Väike-Õismäe tugipunktid

VÄIKE-ÕISMÄE STRONGHOLDS

Fotod ja tekst / Photos and article: Antti Sinitsyn

Silmanähtavad pärandid, mis meenutavad Nõukogude Liidu okupatsiooni, on aastate jooksul vähenenud. Kui kõrvale jätta mõned nostalgilised toidukaubad ja *vintage*-tarbeesemed, mille eest ollakse nõus hingehinda maksma, siis on eestlased üsna edukalt oma turjalt raputanud punased minevikumälestused. Kindlasti on oma osa olnud Euroopa Liitu astumisel, mille nn euronõuded ja -toetused on aidanud meil infrastruktuuri parandada või see sootuks välja vahetada. Endise ajaperioodi pärandit säilitavad linnades ja asulates pesitsevad ehitised.

Need massiivsed skulptuurid võivad olla kortermajad seeriast 602, 103, 318, 467 või mõne teise kindla numeratsiooniga tüüpehitised Nõukogude Liidu riiklike arhitektuuribüroode kaustadest. Näiteks korterelamu seeriast 602 on üheksakordne paneelmaja, millega enim seostatakse Lasnamäed. Kortermaja 318. seeriast on rahvale enim tuntud hruštšovka nime all. Tallinnas Haabersti linnaosas asuv Väike-Õismäe asum on aga koduks ühele tundmatust seeriast pärit hoonele, mille projekteeris arhitekt Paula Koido. Pikliku 16-korruselise tornmaja äratuntavaim omadus on selle pudelikorki meenutavad rõdud.

Väike-Õismäe puhul on kindlasti tegu Eesti ühe unikaalseima arhitektuurse projektiga. Tänu mitmete asjaolude kokkulangemisele said arendajad kasutada piiramatuid ressursse, sh maad. Tulemiks on väga tugeva kompositsiooniga asum.

Koido tüüpprojekti järgi ehitatud tornmajad paiknevad piisavalt hõredalt, et mitte takistada valguse levikut, kuid samas piisavalt tihedalt, et moodustada linnaruumi tugipunktid ümber kohaliku tehisjärve. Esteetiliselt pakuvad saledad ja kõrged elamud koos madalamate, 9- ja 5-korruseliste hoonetega vajaliku eriastmelise reljeefi, mis loob meeldiva ja meeldejääva vaate võimalikult paljudest asukohtadest. Väike-Õismäe tiigi ümber paiknevad ehitised moodustavad kihistiku, kus elades tekib *suburbia*'le iseloomulik taju, peaaegu märkamata, et asum mahutab umbkaudu 27 000 elanikku. Pudelikorke meenutavad rõdud on üldiselt pastelsetes toonides, mis sooja ning pilvitu ilmaga võivad peaaegu tekitada tunde, nagu oleksid Miamis.

Mati Põldre lühidokumentaalfilmis „Väike-Õismäe – rõngaslinn" (Eesti Telefilm, 1985) näeb kogu elamurajoon välja ülimalt eksootiline. Õnneks saab seda linnaosa kohta ka tänapäeval öelda.

As the years pass, you no longer come across heritage that immediately remind you of Soviet occupation. Estonians have managed to rather successfully wipe memories of the red past from their mind, save for some nostalgic food and vintage trinkets for which they pay exorbitant prices. Accession to the European Union has certainly played a role here as EU requirements and support have helped us improve or completely replace old infrastructure. Structures nesting in cities and in the countryside preserve the heritage of the bygone era.

Examples of such massive sculptures can be apartment buildings from series 602, 103, 318, 467 or standard buildings under some other numeration schemes, found in the folders of Soviet firms of architects. For example, a series 602 apartment building means a nine-storey prefabricated building mainly associated with Lasnamäe. Series 318 apartment buildings are mainly known as Khrushchyovkas. The Väike-Õismäe settlement within the Haabersti district of Tallinn, however, is home to a building from an unknown series, designed by architect Paula Koido. The most distinct feature of the rectangular 16-storey tower is its balconies, which resemble bottle caps.

Väike-Õismäe is without a doubt a unique architectural exercise in Estonia. A combination of circumstances put unlimited resources, land included, at the hands of developers. The result was a settlement with a very strong composition.

According to Koido's standard design the tower buildings are sufficiently scattered so that they do not block light from other buildings while at the same time being sufficiently close to each other to form outposts of urban space around the central man-made lake. Aesthetically, the slim, tall buildings together with lower nine- and five-storey buildings constitute relief with different levels, creating a pleasing and unforgettable view from every direction. The buildings surrounding Väike-Õismäe lake form a sort of a layer giving residents a certain suburban feeling without perceiving that the settlement is actually home to about 27,000 people. The bottle-cap balconies are mainly in pastel colours, which could even make you feel as if you were in Miami, if the weather was warm and there were no clouds.

Mati Põldre's short documentary film *Väike-Õismäe – rõngaslinn* ('Little-Õismäe – The Circular Town', Eesti Telefilm, 1985) makes the entire residential area look very exotic. And fortunately, the same is still true in this day.

Antti Sinitsyn
Väike-Õismäe. 2017

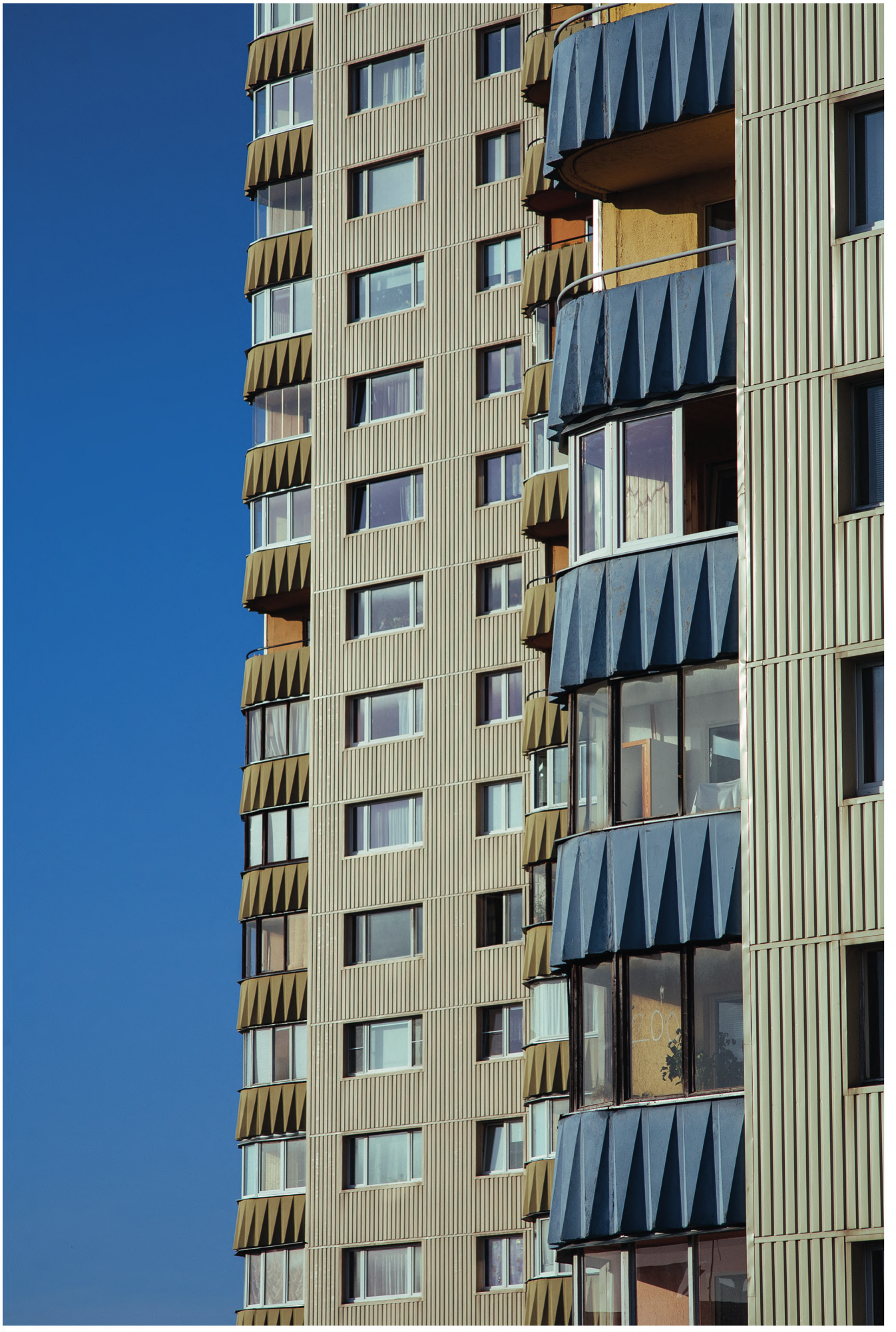

Antti Sinitsyn
Väike-Õismäe. 2017

Müür

THE WALL

Foto ja tekst / Photo and article: Karolin Kruuse

Otsin kohta kus olla üksi.
Kohta, kus ma ei näe midagi
kus ma ei kuule kedagi.
Kohta, kus kõik on puhtaks pühitud
usu luuaga.

Otsin, aga ei taha leida kunagi.

2017. aasta kevadsuvel töötasin vabatahtliku fotograafina Palestiina suurimas pagulaslaagris Balatas. Seal veedetud ajast kuu möödus ramadaani tähe all. Paastukuu jooksul hoitakse nii keha kui ka vaim puhtana päikesetõusust loojanguni, et tugevdada sidet jumalaga. Eelmisel aastal algas ramadaan Palestiinas 27. mail. Kui ma 3. juunil Sebastia külla vaikust ja üksindust otsima läksin, olin paastunud juba veidi üle nädala. Ma paastusin, et olla solidaarne ja mõista ramadaani tähendust.

Oli tohutult kuum pärastlõuna ja viimasest joogikorrast oli möödas juba üle 12 tunni – jõin enne esimest mošee palvekutsungit. Mu huuled olid lõhenenud nagu maa ja suu oli nõnda kuiv, et ma poleks saanud rääkida, isegi kui oleksin seda soovinud. Mošee hoovis ei olnud hingelistki.

Pildil on Sebastia külas kahe pühakoja vahel asuv müür, mille jäädvustasin tol pärastlõunal mošee sisehoovis seistes. Müür on nii lahutav kui ka ühendav sein religioonide vahel, sest selle juures on prohvet Ristija Johannese, Jeesuse Jordani jões ristinud prohveti puhkekoht.

Paik on ühtmoodi tähtis nii islamiusulistele kui ka kristlastele ja läbi ajaloo on seal olnud nii kristlaste kui ka islamistide pühakojad. Kuivõrd praegu on Palestiinas valdav usk islam, siis kõrgub Ristija Johannese haua kohal temanimeline mošee.

Minule sümboliseerib see kivisein nii müüri religioonide vahel kui ka müüre me endi sees. Raskeid asju, mis kriibivad hinge, kuid millest kunagi ei räägita.

In late spring and early summer 2017 I worked as a volunteer photographer at Balata, the largest refugee camp in Palestine, spending a month there during Ramadan. In this month of fasting, the body and the mind are kept clean from sunrise to sunset to reinforce the connection to God. Last year, Ramadan began on 27 May. When I arrived, on 3 June, in the village of Sebastia on my quest for silence and solitude, I had been fasting for almost a week. I was fasting to show solidarity and to understand the meaning of Ramadan.

It was an extremely hot afternoon and it had been more than 12 hours since my last drink – I had quenched my thirst before the first call to prayer from the mosque. My lips were blistered like cracked earth and my mouth was so dry I could not have spoken even had I wanted to. There was not a single soul in the mosque courtyard.

The photo depicts the wall in the village of Sebastia between two houses of worship, which I took that afternoon standing in the inner courtyard of the mosque. That wall is both a separating and connecting structure because it is also a resting place for Prophet John the Baptist, who baptised his followers in the waters of the River Jordan.

This place is equally important for Muslims and Christians and throughout history it has accommodated both Christian and Islamic houses of worship. Since currently the prevalent religion in Palestine is Islamic, a mosque bearing the name of John the Baptist rises above his grave.

For me, this stone wall represents both a wall between religions as well as walls within ourselves. Difficult things that scar the soul but which nobody ever wants to talk about.

Karolin Kruuse
Müür / The Wall. 3. 07.2017. Sebastia, Palestine

Mööda Kuuba tänavaid

THROUGH THE STREETS OF CUBA

Fotod / Photos: Oleg Shvaikovsky
Küsis / Interview: Kristel Schwede

Oleg Shvaikovsky (s 1970) on töötanud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas üle 25 aasta. Pildistamine on tema jaoks üheks oluliseks eneseväljendamise viisiks.

Kuidas te Kuubale sattusite? Tegemist oli tööreisiga, kuid vabal ajal õnnestus ringi vaadata ning jalutada ka kohtades, kuhu turistid tavaliselt ei jõua.

Milline oli esmamulje? Mis meeldis kõige rohkem kohapeal ja mis hiljem tagasivaatena? Kuuba on ülimalt vaene riik, kui vaadata tavainimeste elutaset. Ma ütleks, et nõukogude ajastu on viidud enam-vähem oma kulminatsioonini. Arvan, et kõikidel, kes igatsevad taga nõukogude aega, oleks seal kasulik käia ja üritada mõni nädal elada tavainimese elu, kus kõik on defitsiit, ka seep, hambapasta jne. Aga mis on märkimisväärne: inimesed tänavatel naeratavad ja on õnnelikud! Meil kõikidel on sealt palju õppida, et inimese õnn ei sõltu absoluutselt sellest, kas kauplustes on riiulid täis või tühjad.

Miks te pildistate? Kui kaua olete seda teadlikult teinud? Ma ei oska absoluutselt joonistada, aga olen selgelt visuaalne inimene. Ka tööl meeldib mulle markeriga tahvli juures „joonistades mõelda". Ilmselt on pildistamine minu viis visuaalselt vahendada oma maailmanägemust. Pildistanud olen teadlikult kuskil 2000. aasta algusest: st üritan enne nupule vajutamist mõista, mida saada tahan.

Mis teid tänavafotograafias inspireerib? Hetke fikseerimine ja ootamatus, et olukord võib muutuda momentaanselt. Mitte ainult kompositsioon, vaid ka valgus jne. See on väga põnev!

Milline erinevus on teie jaoks tänavafotograafia puhul fotokaameraga või mobiiliga pildistamisel? Mobiiliga on instrumentaarium palju vaesem (sügavus, valgus, fookusega mängimine jne). Samas telefon on alati taskus ja palju operatiivsem.

Mida uut õppisite fotograafias 2017. aastal? Hakkasin teadlikumalt telefoniga pildistama. Tahaksin paremini aru saada, millised piirangud see kaasa toob ja millised võimalused annab.

Oleg Shvaikovsky (b 1970) has been working in ICT industry over 25 years. Taking pictures is for him a way of visually mediating his vision of the world.

How did you find yourself in Cuba? It was a business trip but in my free time I managed to explore and walk around places that tourists normally do not go to.

What were the first impressions? What did you like most on the ground and what later, in retrospective? Cuba is an extremely poor country when you look at the living standards of ordinary people. They have taken what happened during the Soviet era and raised it to its zenith. I think that anyone yearning for the Soviet era should go to Cuba and try living there as an ordinary person for a few weeks, with everything in short supply, even soap and toothpaste. But what is remarkable is that people in the streets are smiling and happy. We all have so much to learn from them. A person's happiness does not depend on whether the shelves are full or not.

Why do you take pictures? For how long have you been knowingly doing this? I am bad at drawing, but I am a visual person. Even at work I like standing by the whiteboard with a marker in my hand and 'thinking by drawing'. I have been photographing knowingly – meaning that I try to figure out what I want to achieve before pressing the button – since early 2000.

What inspires you in street photography? Encapsulating the moment and the unexpectedness of a situation that may change in a moment. Not just the composition but also the light and so on. It is so exciting!

What difference do you see in street photography between taking pictures with a camera and a mobile phone? The technicalities of a cell phone are much more restrictive (depth of field, light, ability to focus, etc.). But then the phone is always there in your pocket and is therefore so much more useful.

What did you learn about photography for yourself in the past year, 2017? I knowingly started to take more pictures with the phone. I would like to be able to understand better the restrictions this medium brings and the opportunities it offers.

Oleg Shvaikovsky
Kuuba / Cuba. 2017

Oleg Shvaikovsky
Kuuba / Cuba. 2017

P 038 668

Oleg Shvaikovsky
Kuuba / Cuba. 2017

SAN NICOLAS

Oleg Shvaikovsky
Kuuba / Cuba. 2017
instagram.com/olegshva

Reaalsuse imitatsioon väikese kõrvalekaldega

IMITATION OF REALITY WITH A SLIGHT TWIST

Fotod ja tekst / Photos and article: Laura Arum-Lääts

Ühel kevadel pildistasin Baltimaade meistrivõistlusi ujumises ja avastasin, et see on vägagi kunstiline spordiala. Kui olin vaadanud ja imetlenud fotoseeriaid värvilistes kummimütsides sportlastest, tekkis sügisel tung teha ka ise ujujapilte. Hakkasin otsima ujujat, soovisin, et modelli kehaasend oleks teatud pooside võtmisel õige. Minu ja mu abikaasa Kudrese, kellega teeme koos kunstiprojekte Ursula Drake'i nime all, ühine tuttav spordimaailmast, pakkus välja mitmeid ujumissportlasi. Nii jõudsime Kertuni.

Käes oli novembrikuu, mis sobiski paremini: oli piisavalt sünge ja seda, et päike välja tuleks, polnud vaja eriti karta. Jahedate ilmade tõttu oli meil pildistamiseks aega vaid mõni minut. Harjutasime kõik riietes läbi ning seejärel tegutsesime kärmelt, Kertul jalge all tükike lainepappi ja kõrval villased sokid koos kergesti selgaaetavate riietega. Kertu reageeris juhistele kiiresti, ent rahulikult, mistõttu meie hommik Tallinna linnahalli juures kulges väga sujuvalt. Edasine toimus juba fototöötlusprogrammi abil. Ma lausa jumaldan kõike, mida sellega on võimalik teha!

Miks lavastuslik foto? Saan sinna lisada, mida soovin. See on kui reaalsuse imitatsioon koos väikese kõrvalekaldega. Enamik meie kontseptuaalseid töid on tehtud isiklike projektidena fotograafitöö kõrvalt, kus tuleb tihti jääda reaalsuse piiridesse või pildistada põhimõtete järgi, mis oleksid üldsusele vastuvõetavad. Oma töödele anname ka rohkem aega: teinekord läheme rappa, viskame need nurka ja võtame taas ette kunagi hiljem, pingevabalt. Õnneks leidub ka mõni püsiklient, kes haakub täielikult meie maailmaga. Selge see, et on mõningad piirangud, kuid mõttel lastakse siiski lennata.

Olen lõpetanud teatrikallakuga klassi ja juhendasin aastaid noorteteatrit. Kui Pärnust ära kolisin ja noorteteatrit enam ei teinud, jätkasin lavastamist fotodel koos Kudresega, kellesse oli fotoentusiasm istutatud juba lapsepõlves kodulaboris. Arutame kõik läbi ja loome koos.

Mõtteid välgatab alatasa. Inspireerivast kohast teen telefoniga pildi ja visandan sinna hiljem digilaual figuurid, kes seal paikneda võiksid. Mõnikord ei ole võimalik inimest ja ruumi füüsiliselt kokku viia, nad tuleb ühte sulatada järeltöötluses. Tühi ruum ja maastik on minu meelest igavad, keskkonda peab täitma inimene.

One spring I was taking pictures at the Baltic States Swimming Championships when I realised that this was a really artistic sport. After I had looked at and admired sets of photos of athletes wearing colourful rubber caps I felt an urge this autumn to create some pool pictures myself. I started looking for a swimmer: I wanted the model's posture to be just right for certain poses. A friend of my husband Kudres's and mine, a guru from sports world, suggested several professional swimmers. That's how we met Kertu.

It was November and it suited us because the weather was sombre enough that we did not have to worry about the sun coming out too often. As the weather was coldish, we had just a few minutes to snap the pictures. We had practiced everything with clothes on and proceeded swiftly: we put a piece of cardboard under Kertu's feet next to a pile of woollen socks and clothes that were easy to put on. Kertu was quick but calm to respond to our instructions, which made our morning next to Tallinn's Linnahall building progress without a problem. Everything else was done with Photoshop. I just adore what you can do with Photoshop!

Why a staged photo? Because I can add whatever I want. It mimics reality, but with a slight twist. Most of our conceptual work is the result of personal projects undertaken alongside the photographer's professional work, and so you need to remain in touch with reality or follow principles that the general public will accept. We also spend more time with our own work: sometimes things may go south, a project may be put aside only to be taken up again at a later time, when things are less stressful. Fortunately there are some loyal customers who completely click with our world. Some restrictions obviously remain, but ideas can always be bounced around.

I studied at a theatre-oriented school and spent years tutoring a youth theatre. After I moved away from Pärnu and was no longer involved in youth theatre, I continued to stage photos with Kudres, who had his enthusiasm for photography instilled during his childhood, in his home lab. We always discuss everything and create our work together.

New ideas flash upon the mind all the time. When I find a site that inspires me, I snap a picture with the phone and then later, on the graphics tablet, I add the silhouettes of those who could be found at that site.

Laura Arum-Lääts
November. 2016

Laura Arum-Lääts
November. 2016

Uneskõndijad

SLEEPWALKERS

Video „Uneskõndijad" / Video *Sleepwalkers:* Marilyn Piirsalu
Tekst / Article: Kadi Pajupuu

Graafikutel on tavaks töötada ühisateljees, sest graafikapressi saab töövahendina jagada. Tööruumi aknast avanev vaade on alati tähtis, see korjab enda külge ja ümber tähendusi. Praeguses ateljees rütmistavad päeva Tondi ülesõidu tõkkepuu signaal, möödasõitvad trammid, läänetaeva valgus. Aga tookord, 2012. aasta veebruaris, oli Marilyni ateljee Tallinna Kunstihoone kõrgemal korrusel. Marilyn tegi aega parajaks, ootas Jaani kiriku pühapäevase teenistuse lõppu, kui algas tihe lumesadu. Jäi vaatama inimesi, kes Vabaduse väljakut ületasid: lumesadu puhastas kaadri liigsest. Sättis kaamera statiivile ja lülitas sisse. Hiljem töötles pilti, et unenäolist muljet võimendada. „Mulle meeldib inimesi jälgida," ütleb Marilyn. Filmilt on näha, kui suur võib olla jutustuste ja tegevuste hulk, mis tollel tuisusel hommikupoolikul lahti hargnes. Vabaduse väljak, linna keskne ruum, oli peategelane. On hetk, kus kaadris on mees, kes pildistab alguses väljaku vasaku serva suunas ja siis paremale, võidusamba risti poole, ehitisi endid me ei näe. Ja paar, kes poseerib fotograafile, kes ise kaadrisse ei mahu. On igas vanuses kõndijaid ja kohtujaid.

Lumi on uni, millest kevadel ärkame üles. Uneskõndijatel pole teineteisega asja, kõigil oma liin ajada, oma rada, punktiir. Lume suur kustukumm, suur valge backspace-klahv kustutab jäljed enne, kui nad jäljeks saavadki. Aga kui kulg saaks nähtavaks, siis sünniks punktiiridest, joontest suur lõikeleht.

Unes, eriti talveunes, on vahel nii, et kõik liiguvad, aga ise liigutada ei saa. Ühed juhtuvad kaadrisse kohtuma, turistid sätivad end pildile, ristpiste: turist ja vabaduse rist. Ja risti-rästi rajad. Inimesed tikivad sammudega nähtamatuid siin-olin-mina-ornamente.

Vaatan inimolendeid kui maja, kui Vabaduse väljaku maja, kunstihoonet liikumatult, aga kaasa tundes uneskondlastele, kes ühes tuisuses pühapäeva pärastlõunas üle linnaplatsi liiguvad või viivuks kaadrisse oma elukaare tõmbavad. Sirkliteravik jääb kaadrist välja, aga seal kusagil ta on! Ja pilk püüab ära tunda tuttavaid tegelasi, kindlasti peab olema kedagi tuttavat ... Näe, on ju tuttav jope – tema kõnnak ...

Graphic artists normally work in one studio since the graphics press is a tool that can be shared. The view opening from the workroom is always important as it bring meaning in from the surroundings. In the current studio, the days pass to the rhythm of the signal from the Tondi rail crossing and the light from the western sky. But back then, in February 2012, Marilyn's studio was on the top floor of the Art Hall. Marilyn needed to kill some time when thick snow started to fall. She stopped to watch people crossing Vabaduse Square: the snow cleansed the image of everything that was unnecessary. She then put the camera on a tripod and switched it on. Later she edited the picture to enhance its dreamlike quality. The film shows the multitude of stories and actions that unfold on that snowstormy morning. Vabaduse Square, Tallinn's central space, is the protagonist. There is a moment where the frame contains a man who first takes pictures on the left hand side of the square and then on the right, towards Freedom Cross; but we do not see any buildings. And there is a couple posing for a photographer who remains outside the frame. People of all ages cross the square, meet each other, walk on.

The snow is like a dream from which we wake up in spring. Sleepwalkers pay no attention to each other, they all have their own thing to do, their own paths, dotted lines in the snow. The snow wipes clean – a great white backspace that deletes all traces, even before they become traces. But if their course were to become visible, the dotted lines and the straight lines would mark a huge cut-out.

Sometimes, when you are asleep, especially winter sleep, everyone else is moving but you cannot. Some people happen to meet within the frame; tourists posing for a picture become a cross-stich of the tourists and Freedom Cross. And the criss-cross paths: people are stitching invisible I-was-here ornaments with their steps.

Motionlessly I watch human beings as if they were a building, like the building in Vabaduse Square, the Art Hall, feeling sympathy for these sleepwalkers crossing the city square one snowy Sunday afternoon, briefly drawing the arc of their lives in the frame, the head of the calliper out of frame, invisible somewhere. And my eyes try to recognise someone I know, there must be someone I know... look, this jacket is familiar... it's his gait...

Katkend Marilin Piirsalu videost „Uneskõndijad". 2012
Video still. Marilyn Piirsalu *Sleepwalkers.* 2012

→ Andres Teiss
Linnarütmid / Urban Rhythms. 2016

Olev. Tulev. Minev

BEING. COMING. GOING

Fotod / Photos: AndresTeiss
Küsis / Interview: Kristel Schwede

Andres Teiss (s 1970) on kutselise fotograafina tegutsenud alates 1990. aastate algusest. Ta on töötanud üle kümne aasta pressifotograafina, viimased viisteist aastat olnud vabakutseline ja tuntud eelkõige portretisti ja filmifotograafina. Käesoleva aasta märtsis Positiivi galeriis toimuv näitus „Olev. Tulev. Minev" on tema esimene tänavafotograafia väljapanek.

Kuidas jõudsid tänavafotograafiani ja kui kaua oled sellega tegelenud? Tänavafotograafiaga hakkasin tegelema umbes viis aastat tagasi, kuid pildid on saatnud mind kogu teadliku elu. Tänaval kõndides näen tihti enda ümber pilte, sageli ma ka mõtlen ja räägin pildis ja piltide kaudu. Võib-olla on see minu viis toime tulla ümbritseva kaosega, kui näen sellest harmoonilist hetke eraldumas ja pilti moodustumas. Vaadata ja näha, kuidas elu jookseb raami, haarata kaamera ja jäädvustada see hetk ...

Mitut pilti sa tavaliselt päevas märkad? Mõni päev ei ühtegi. Teinekord palju, üle kolme-nelja.

Kuidas valmisid pildid, mida näitad Positiivis? „Linnarütmid" on üleküllastunud pilt, mil tänavatel toimuv on maksimumkiirenduse peal. Umbes kaks korda päevas, inimeste tööle mineku ja töölt tuleku ajal, on Tallinnas kiire sagimine. Tahtsin tabada dünaamilist momenti, mil kõik on liikvel.

„Nelivedu" koosneb kahest pildist, ühel neljajalgne, teisel peremees. Koera ja inimese suhe on mulle hingelähedane teema. Tänaval on huvitav jälgida, kes keda jalutab: kas koer peremeest või peremees koera. Mõnikord saab üks edumaa ja jääb siis vaatama, kas teine ikka järele ka jõuab.

Eestis on pool aastat pimedat aega. Kui selle halli seest leiad värvilise momendi, mis eristub ja samal ajal sobitub keskkonda, on terve päev korda läinud.

Mis sind tänavafotograafia juures kõige rohkem inspireerib? Ajuteadlased on uurinud, miks inimesed igasuguseid asju teevad. Tänaval pildistan enamasti kiirelt, reflektoorselt. Kodus arvutis pilti uurides mõistan tihti, et esialgu juhuslikult pildistatud kaader osutub millekski, mida olen juba ammu otsinud ja näha tahtnud.

Mingi kartus – või hoopis nostalgia – vaevab mind ka, et kui jätan täna pildi tegemata, siis homme on kõik juba muutunud: need inimesed kadunud, majad maha lammutatud, päike loojunud ... Soov võtta need hetked kaasa on lootusetu üritus, aga siiski inspireeriv, ehk isegi omamoodi kleptomaania erivorm.

Andres Teiss (b 1970) has worked as a professional photographer since the start of the 1990s. He has worked as a press photographer for more than ten years, and for the last 15 years he has been a freelancer. The Olev. Tulev. Minev (*Being. Coming. Going)* exhibition that takes place at Gallery Positiiv in March of this year is his first exhibition of street photography.

How long have you been working on street photography and how did you arrive at that genre? I started working on street photography more about five years ago, but photos have accompanied me for most of my conscious life. Walking in the street, I often see images around me, and I often think and talk in and through images. Perhaps it's may way of coping with the surrounding chaos when I see a harmonious moment spinning off and forming a photo. When you see how life is coursing into the frame, grab a camera and capture the moment...

How many photos do you usually see per day? Some days none at all. Other days many, more than three or four.

How were the photos that you are exhibiting at Positiiv in the spring produced? "Linnarütmid" (*Urban Rhythms*) is a supersaturated photo where what is happening on the street is sped up to the maximum. Tallinn is bustling twice a day, when people are going to and leaving work. I wanted to capture a dynamic moment when everything is on the move.

"Nelivedu" (*Four-Wheel Drive*) comprises two images, one depicting an animal, the other its master. It's interesting to observe on the street who is walking whom: is the dog walking the master or is the master walking the dog. At times, one is in the lead and then stops to look back to wait for the other to catch up.

Half the year in Estonia is dark. If you can find a colourful moment in this greyness that stands out and at the same time fits in with the environment, the whole day has been a success.

What inspires you most about street photography? Brain scientists have studied why people do all kinds of things. On the street, I mainly photograph quickly, reflexively. Studying the images on the computer at home, it often becomes evident that an originally accidental frame turns out to be something that I've been looking for or hoping to see for a while.

The desire to take all those moments with me is a hopeless endeavour, but it's still inspiring, perhaps even a special form of kleptomania.

Andres Teiss: I'm also plagued by some fear that if I don't take the photo today, everything will be different tomorrow: the people will be gone, the houses torn down and the sun will have set...

Andres Teiss
Nelivedu 1, 2 / Four-Wheel Drive 1, 2. 2016

Andres Teiss
Ühte jalga. At a Time. 2016

Gustav Germani pressifotod 1957–1967

GUSTAV GERMAN AND PRESS PHOTOGRAPHY 1957–1967

Fotod / Photos: Gustav German
Tekst / Article: Peeter Langovits

Fotomuuseumi galeriis Lee toimus 11.01.–11.02.2018 staažika pressifotograafi Gustav Germani 85 aasta juubeliks valminud esinduslik näitus „Pressifoto 1957–1967".

Gustav German sündis 1933. aastal Tallinnas. German oli fotoreporter Noorte Hääles aastail 1956–1965, seejärel ajakirjas Nõukogude Naine (hilisem Eesti Naine) kuni 1992. aastani. Gustavi suurepärane võime tabada hetke tõi talle tunnustust ka fotokonkurssidelt. Tema kontol on mitmed mahukad loodusteemalised värvifotonäitused. Hinnatud ka värvifotograafia viljelejana, leidsid ta tööd tee paljudesse Eestit tutvustavatesse trükistesse. Pensionipõlves hakkas Gustav German ettevõtjaks ja tegeles põhiliselt oma loomingu kirjastamisega. Temalt on ilmunud 30 fotoalbumit Eestimaast.

Käesolev näitus oli esimene ülevaatlik tagasivaade fotoreporteri tööle. Avamisel ütles vanameister, et näitus koostati fotograafia nimel ja selleks, et tunnustada ka tolleaegseid tegijaid. Gustav Germani sõnul sai näitus teoks tänu fotograaf Jaan Rõõmusele, kes töötas läbi kogu korralikult aastate kaupa vineerkastidesse paigutatud negatiivide arhiivi. Rõõmus indekseeris olemasoleva materjali ning sellest valiti koos välja sobiv periood ja võimalikud kaadrid. Kuraator Jaan Rõõmus: „Kui avasin kasti aastast 1967 (See oli ühtlasi aeg, mil Jaanist sai telemajas fotograaf – P. L.), avastasin kaadrid Tallinna Džässfestivalist ja Eesti-Soome ühisest telesaatest „Naapurivisa". Sealt sündis juubelinäituse idee. Oli palju häid tabatud hetki ja valikut teha oli huvitav. Iga pilt kandis kindlat sõnumit ajastust ja nüanssi tema pärandist."

Jaan tegi põhjaliku eeltöö ka raamatukogus, lapates läbi ajakirjandust perioodist 1957–1967, et saada ülevaade, mis oli avaldatud, mis mitte. Rõõmus suutis välja sorteerida õnnestunud kaadreid, mida omal ajal ei saanud publitseerida, kuid mis kõnetavad meid nüüd kui olulised ajaloodokumendid. Vaid kuuendik väljapanekust oli varem Noorte Hääles avaldatud. Näitus on erakordne tagasivaade aegadesse, kus kehtisid omad piirangud.

Gustav German kasutas Vene mustvalget 35-mm filmi ja kolme fotoaparaati: peegelkaamerat Zenit, klassikalist Leicat ja spordivõtete tarvis leiutatud üleskeeratavat Leningradi, mis võis järjest jäädvustada kuni 15 kaadrit.

Näitusele valitud materjal prinditi tänapäevases digilaboris ning kogu eksponeeritud materjal on täpselt dateeritud ja kirjeldatud, nagu on kohane heale pressifotole.

Between 11 January and 11 February 2018 the Lee Photo Museum gallery showcased a representative exhibition called Press photography 1957–1967, put together to celebrate the 85th birthday of veteran press photographer Gustav German.

Gustav German was born in 1933 in Tallinn. German was a photojournalist for the youth daily *Noorte Hääl* ('Voice of the Youth') between 1956 and 1965, going on to work for the women's magazine *Nõukogude Naine* ('Soviet Woman', now *Eesti Naine*) until 1992. Gustav's extraordinary talent for capturing the moment earned him awards at photography competitions. After retiring German became an entrepreneur, engaging mainly in publishing his own work totalling 30 photography books about Estonia.

This exhibition was the first concise reflection on the work of a photojournalist. In his opening speech, the grand old master said that the exhibition had been compiled in the name of photography and also to recognise photographers of the past. According to Gustav German, the exhibition was realised thanks to photographer Jaan Rõõmus, who worked through years of archived negatives neatly stacked in plywood boxes. Rõõmus indexed the material available, then selected a suitable period together with images that showed potential for publication. Curator Jaan Rõõmus: "When I opened the box dated 1967 (the year that Jaan became a photographer at a TV station), I found images of the Tallinn Jazz Festival and the Estonian-Finnish joint TV show. This is how the idea of an anniversary exhibition was born. There were a myriad of well captured moments and it was intriguing to make a selection.."

Jaan also did thorough preparatory work at the library, sifting through journal and magazine pages from 1957–1967 to have an overview of the photos that were or were not published. Rõõmus was able to sort out some splendid images that could not be published then but that speak to us now as significant historical documents. Less than 20 percent of the exhibition material was ever published in *Noorte Hääl*. The exhibition is an extraordinary review of a period notorious for its strict social restrictions.

Gustav German used Russian black-and-white 35 mm film and three cameras, a Zenit SLR, a classic Leica, and a Leningrad that had a spring-loaded film transport mechanism designed specifically for sports photography that allowed up to 15 frames from one spring winding.

Regarding this exhibition, every exhibit is precisely dated and described as befits a good press photo.

Fotograaf Gustav German tutvustab Lasnamäe uue elamurajooni lastele teleobjektiiviga kaamerat. 05.1962

Photographer Gustav German introducing his telephoto lens camera to the children of the new living block in Lasnamäe. May 1961

Gustav German
ETV uudistesaate „Aktuaalne kaamera“ filmioperaator. 03.1967
Film operator of the Estonian Television news programme. March 1967

Töötajad tutvumas värskete ajalehtedega Tallinna Vineeri- ja Mööblivabrikus. 08.1961
Employees reading fresh newspapers at the Tallinn Veneer and Furniture Factory. August 1961

Gustav German

Olümpiavõitja Ants Antson oli suvistel treeningutel juhendajaks Eesti kiiruisutajate paremikule. 09.1965

Olympic winner Ants Antson was an instructor to the best of Estonian speed skaters in summer training sessions. September 1965

Noor abielupaar transistorraadiost uudiseid kuulamas. 08.1961

Young married couple listening to the news on a transistor radio. August 1961

↑

Aasta Pressifoto 2017

PRESS PHOTO OF THE YEAR 2017

Eesti Pressifotograafide Liit
Estonian Association of Press Photographers

Märtsi alguses kuulutati välja kaheksandat korda toimunud Eesti Pressifotograafide Liidu korraldatud „Aasta pressifoto 2017" võistluse võitjad. Eesti Ajalehtede Liidu (EALL) ja Eesti Pressifotograafide Liidu (EPFL) zürii valis 51 osaleja esitatud 699 foto seast aasta pressifoto ning parimad uudis-, olemus-, spordi- ja portreefotod. Zürii esimees oli EALL-i liikmeslehtede esindajana Eesti Ekspressi peatoimetaja Erik Moora. Eestist hindasid fotosid fotograaf Egert Kamenik ning Virumaa Teataja peatoimetaja Aarne Mäe. Välismaised žüriiliikmed olid seekord Läti fotoajakirjanik, fototoimetajana töötav Rūta Kalmuka ning Kanada dokumentaalfotograaf ja filmitegija Pascal Dumont.

Parima uudisfoto tiitli ja peapreemia „Aasta pressifoto 2017" pälvis Postimehe foto- ja videoreporter Liis Treimann fotoga „Nuga kui asitõend", mis tehti 2017. a oktoobri viimasel päeval, mil tallinlasi ehmatas kesklinnas noaga ringi liikunud mees. Intsident lõppes politsei sekkumisel mehe mahalaskmisega.

Parima olemusfoto, „Edgar Savisaar koos oma 27 000 eurot maksnud bioonilise jalaga", pildistas Delfi ja Eesti Päevalehe foto- ja videoreporter Rauno Volmar. Savisaarele annetuste eest ostetud kunstjalaga kõndimine nõuab harjutamist, kuid mehel pole selleks motiivi, sest ta peab teisi asju tähtsamaks.

Spordifoto kategoorias võidutses Delfi ja Eesti Päevalehe foto- ja videoreporter Madis Veltman fotoga Kelly Sildarust tegemas treenerist isa Tõnis Sildaru valvsa pilgu all proovihüppeid Norras X-mängudel. Norrast saabus Kelly tagasi hõbemedaliga.

Portreeauhinna sai Äripäeva fotograaf Andras Kralla fotoga Eesti kõige vanematest kinnisvaraarendajatest, vendadest Tavi (81, vasakul) ja Valde Nirkist (85).

Zürii sõnul oli tugevaim kategooria uudised. Leiti, et fotosid oli üldiselt esitatud ühest äärmusest teise ja fotograafidel võiks olla rohkem kriitikameelt, samuti võiksid nad paremini oma seeriaid toimetada. Esitatud oli lugusid, kus oli kas liiga palju pilte või ei andnud pildid lugu edasi. Sarnaselt eelmise aastaga tahtnuksid žüriiliikmed näha rohkem fotograafi enda vaatenurgast tehtud fotoseeriaid.

Konkursile saadetud fotodest koostas EPFL koos EALL-iga pressifotode näituse, mida näeb märtsis Viru Keskuses Tallinnas. Näitus liigub edasi Tartusse, Narva ja Pärnusse. Kirjastati ka pressifoto aastaraamat, mida saab osta suurematest raamatupoodidest või otse EPFL-ist.

At the beginning of March the winners of the 8th Press Photo of the Year 2017, a competition organised by the Estonian Association of Press Photographers (EPFL)„ were announced. The panel, made up of the Estonian Newspaper Association (EALL) and the EPFL chose the press photo of the year as well as best news, feature, sport and portrait photos from the 699 submissions. Erik Moora, editor-in-chief of *Eesti Ekspress*, headed the panel as a representative of EALL. From Estonia, photographer Egert Kamenik and the editor-in-chief of Virumaa Teataja, Aarne Mäe, had been asked to assess the photos. The panel members from abroad were Rūta Kalmuka, a Latvian photojournalist and photo editor, and Pascal Dumont, Canadian documentary photographer and filmmaker.

The best news photo title and best Press Photo of 2017 award went to Liis Treimann, photo and video reporter for *Postimees*, for her photograph "Knife as Evidence". The best feature photo, "Edgar Savisaar with His 27,000-euro Bionic Foot" was taken by Rauno Volmar, photo and video reporter for Delfi and *Eesti Päevaleht*. Walking on the artificial leg, bought for Edgar Savisaar with donations, required practice; however, he lacked motivation and considers other things more important. In the sport category, Madis Veltman, photo and video reporter for Delfi and *Eesti Päevaleht*, triumphed with his photo of Kelly Sildaru skiing at the X Games in Norway, under the watchful eye of her father and coach Tõnis Sildaru. Kelly returned from Norway with a silver medal. The portrait award went to Andras Kralla, photographer for *Äripäev*, for his photo of brothers Tavi (81, left) and Valde Nirk (85), probably the oldest real estate developers in Estonia, diving into business in their eighties.

According to the panel, the strongest category was news, although they also found that photographers should be more self-critical and should edit their series better. Storylines with too many pictures or with pictures that did not convey the message had been submitted. Similarly to previous years, members of the panel would have liked to see more photo series taken from the perspective of the photographer him- or herself.

The EPFL in conjunction with EALL put together a press photo exhibition, which will open at the Viru Centre in Tallinn in March. From there, the exhibition will travel to Tartu, Narva, and Pärnu. The Press Photo Yearbook has been published, available from larger bookshops or directly from the EPFL.

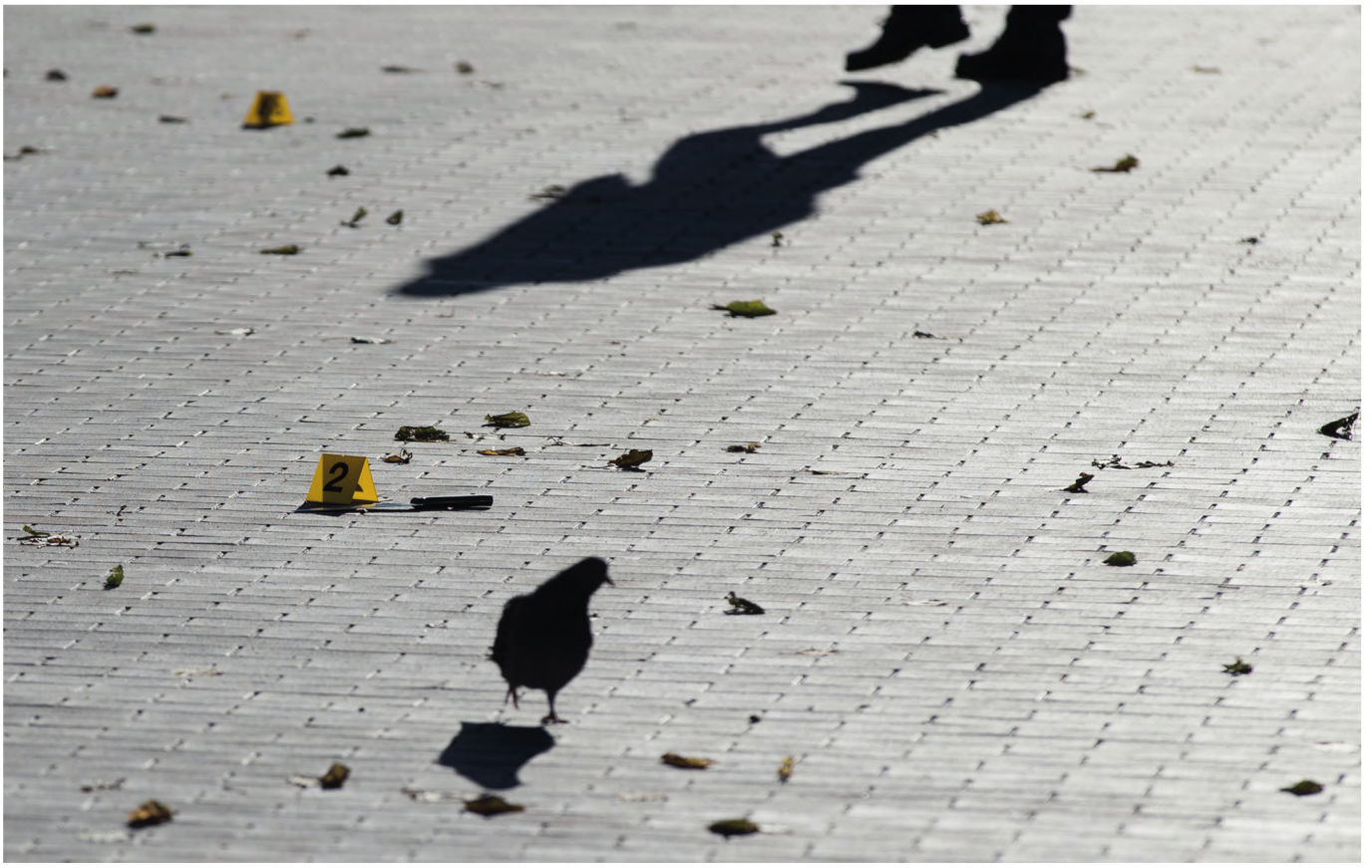

LIIS TREIMANN, Postimees

Parim uudisfoto ja peapreemia „aasta pressifoto 2017"
The best news photo and the best press photo of 2017
Nuga kui asitõend / Knife as Evidence

This photo was taken on the last day of October 2017 when people in Tallinn were startled by a man walking in the city centre with a knife. The incident escalated to police shooting the man.

↑ ANDRES KRALLA, Äripäev
Parim portreefoto / The best portrait photo
Vennad Tavi (81) ja Valde Nirk (85) on ilmselt Eesti vanimad kinnisvaraarendajad, sukeldudes ärisse 80ndates eluaastates.
Brothers Tavi (81, left) and Valde Nirk (85), probably the oldest real estate developers in Estonia, diving into business in their eighties.

↖ MADIS VELTMAN, Delfi ja Eesti Päevaleht
Parim spordifoto / The best sport photo
Isa ja tütre kvaliteetaeg.
Father's and daughter's quality time.

← RAUNO VOLMAR, Delfi ja Eesti Päevaleht
Parim olemusfoto / The best feature photo
Edgar Savisaar koos oma 27 000 eurot maksnud bioonilise jalaga.
Edgar Savisaar with His 27,000-euro Bionic Foot.

Manfrotto ööfoto 2017

MANFROTTO NIGHT PHOTO 2017

Pimedate ööde fotovõistluse „Manfrotto ööfoto 2017" parimad pildid valis välja fotograafidest koosnev žürii koosseisus Martin Mark, Hendrik Mändla ja Margus Muts.

I koht Sven Začek „Helkivad pilved ja ööloom"

Martin Mark: „Tegemist on ööfotoga, kus kõik on paigas. Tagaplaanil helkivad ööpilved on üsnagi erilised, sest on taevas ainult suveöödel. Kirsina tordil on esiplaanile püütud ööloom nahkhiir, keda piltidel just väga tihti ei kohta, eriti veel nii uhkelt lendamas. Foto teeb huvitavaks ka see, et pildistaja on oskuslikult välku kasutanud ja nahkhiire lennuteekonna pikemalt jäädvustanud."

II koht Aleksandr Kljutšenkov „Bringing Light"

Hendrik Mändla: „Foto jäi kohe silma oma lihtsa kompositsiooni ja ja erilise valguslahendusega. Lumesadu, tagant paistev valgus ja siluett loovad müstilise atmosfääri, mis tõmbab vaataja endasse ja paneb mõtlema pildi taga oleva loo üle."

III koht Sven Začek „Roheline taevas"

Margus Muts: „Foto muutub nauditavaks visuaalseks maiuspalaks, kui kokku saavad põnev objekt, loov lähenemine, meisterlik tehniline vormistus ning filigraanselt viimistletud kadreering. Selles võistlustöös on kõik need omadused kohtunud. Samuti on tabatud suurepäraselt konkursi eesmärki ehk siis ööfoto olemust. Suur aitäh autorile fotoelamuse eest!"

The best submissions from the Black Nights photo competition, Mafrotto Night Photo 2017, were selected by an all-photographer panel consisting of Martin Mark, Hendrik Mändla and Margus Muts.

First place went to Sven Zaćek's "Noctilucent Clouds and a Nocturnal Animal".

Martin Mark: "This was a night photo where everything was in place. The noctilucent clouds hovering in the background are rather special because they are there only in summer. As the cherry on the cake was the nocturnal animal captured in the foreground, a bat, not someone you often see in pictures and especially not flying do proudly. This photo is also made interesting by the photographer's skilful use of the flash and the fact that he captured the bat's flight in a long exposure."

Second place: Aleksandr Kljutšenkov "Bringing Light".

Hendrik Mändla: "The simple composition and unique lighting solution of the photo immediately caught the eye. The snowfall, the light shining through and the silhouette create a mystical ambience that draws viewers inside and makes them think about the story behind the picture."

Third place: Sven Zaćek's "Green Sky".

Margus Muts: "A photo becomes an enjoyable visual treat when an exciting subject, creative approach, masterful technical execution and well-chosen crop come together. In this submission, all these features meet. And the objective of the competition, to express the nature of a night photo, has been beautifully achieved. A heartfelt thank you to the author for this experience."

I koht / 1st Place
Sven Začek
Helkivad pilved ja ööloom
Noctilucent Clouds and a Nocturnal Animal

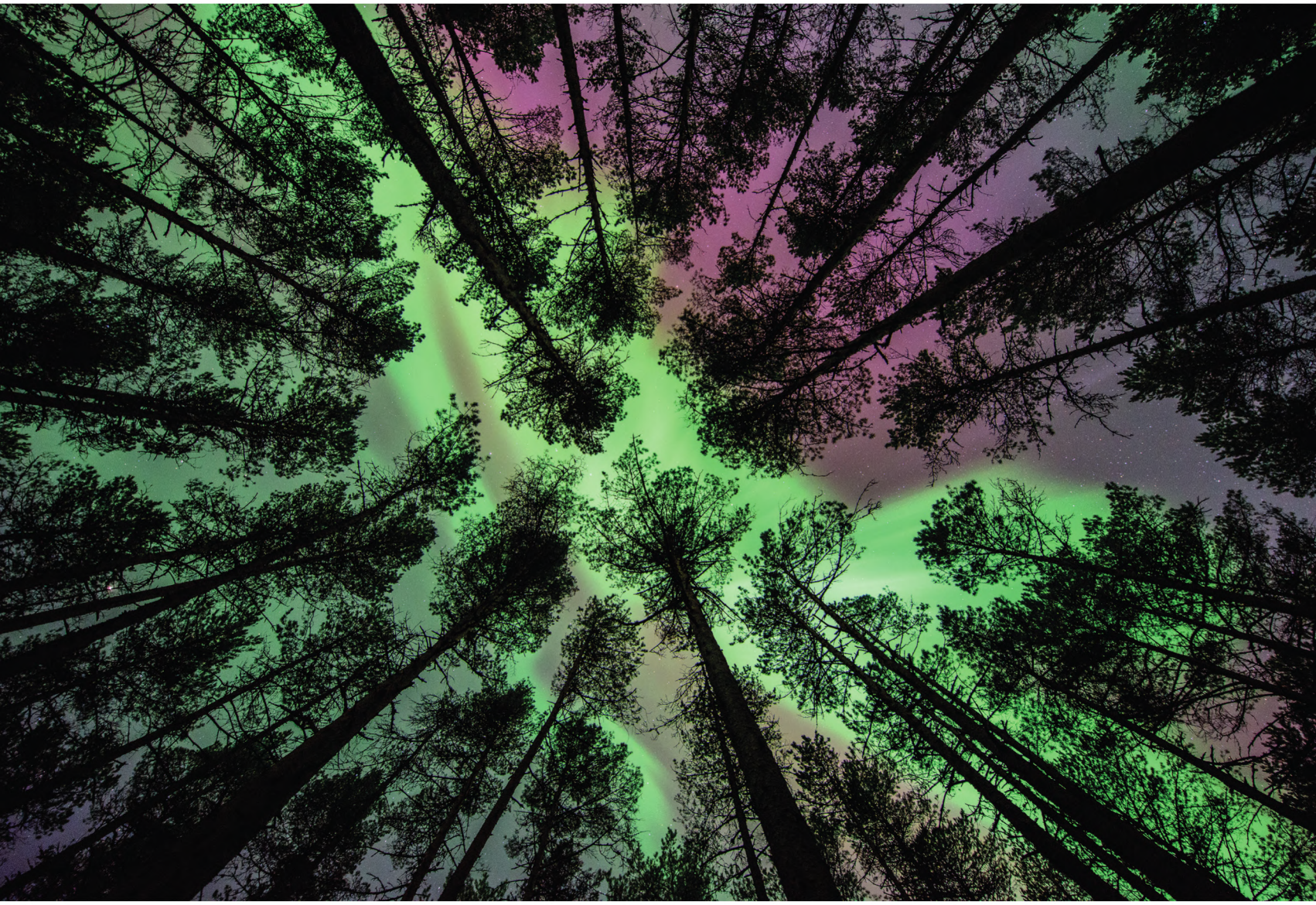

III koht / 3rd Place
Sven Začek
Roheline taevas / Green Sky

II koht / 2nd Place
Aleksandr Kljutšenkov
Bringing Light

Impressum

POSITIIV
Eesti fotoajakiri
Estonian Photo Magazine

Meediarong OÜ
Roo 21a Tallinn 10611
positiiv.ee
www.facebook.com/FotoajakiriPositiiv

Väljaandja
Publisher
Meediarong OÜ

Peatoimetaja
Editor in Chief
Kristel Schwede
kristel@positiiv.ee

Dokumentaal- ja portreefoto
Documentary and Portrait Photography
Annika Haas
annika@positiiv.ee

Keeletoimetajad
Language Editors
Mare Nurmoja
Daniel Allen

Tõlge
Translation
Titania Tõlked OÜ

Kujundus
Layout
MTÜ Fotoaken

Trükk
Print
Aktaprint AS
www.aktaprint.ee

Info ja müük
Info and sales
info@positiiv.ee

Üksiknumbri hind
Price per Issue
5,50 EUR

Aastatellimus Eestis (4 numbrit) 24 EUR
Pre-odering in Estonia (4 issues) 24 EUR
Pre-odering outside Estonia: info@positiiv.ee

@ All photographs and texts are the copyright property of the authors.

ISSN 1736-9053

Täname kõiki, kes kaasa aitasid!

EESTI KULTUURKAPITAL

→ Gustav German
1. mai demonstratsioon Tallinnas. Mai, 1963
The 1 May demonstration in Tallinn attracted a great crowd. May 1963

ISSN 1736-9053
9 771736 905006

Hind 5.50